HE 146/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkejärjestelmän viimeisen eläkelaitoksen periaatteen laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi ja eräiksi muiksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työntekijän eläkelakia, työntekijän eläkelain voimaanpanolakia, julkisten alojen eläkelakia, Eläketurvakeskuksesta annettua lakia, yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annettua lakia, maatalousyrittäjän eläkelakia, maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annettua lakia, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakia, merimieseläkelakia ja merimieseläkelain voimaanpanosta annettua lakia. Esityksen pääasiallisena tarkoituksena on laajentaa viimeisen eläkelaitoksen periaatetta.

Esityksessä ehdotetaan, että työeläkejärjestelmän viimeisen eläkelaitoksen periaate laajennettaisiin koskemaan Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan palveluksen piiriin kuuluvien henkilöiden eläketurvaa sekä Ahvenanmaan julkisen sektorin eläkkeitä koskevan maakuntalain mukaisesti vakuutettujen henkilöiden eläketurvaa. Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi työeläkelakien voimaanpanolakeja siten, että jatkossa perhe-eläke myönnettäisiin viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukaisesti, vaikka edunjättäjä olisi saanut eläkettä, johon ei ole sovellettu viimeisen eläkelaitoksen periaatetta. Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa eläkepäätöksen hakemista ja yksinkertaistaa eläketurvan toimeenpanoa. Esityksellä ei olisi vaikutusta eläkkeiden rahoitukseen eikä eläke-etuuksiin.

Lisäksi ehdotetaan, että työeläkealan toimijoiden tietojensaantioikeuksia koskevaa säännöstä muutettaisiin, sillä työeläkejärjestelmä siirtyy vastaanottamaan eläke- ja etuusasian toimeenpanossa tarpeelliset terveydentilaa koskevat tiedot sähköisesti 1.1.2027 Kelan Kanta-palvelun kysely- ja välityspalvelun kautta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimi muutettaisiin Melaksi. Lisäksi ehdotetaan, että Merimieseläkekassa voisi käyttää nimestään lyhennettä MEK. Lisäksi Merimieseläkekassan valtuuskunnan kokouksen koollekutsumissäännöstä muutettaisiin niin, että vaatimus kokouskutsun lähettämisestä kirjattuna kirjeenä poistettaisiin ja kokouskutsu voitaisiin lähettää sähköisesti tai postitse.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1
PERUSTELUT 4
1 Asian tausta ja valmistelu 4
1.1 Tausta 4
1.2 Valmistelu 5
2 Nykytila ja sen arviointi 5
2.1 Viimeisen eläkelaitoksen periaate 5
2.1.1 Viimeisen eläkelaitoksen periaatteen ulkopuolella nykyisin olevat eläketurvat 6
2.1.2 Perhe-eläke ja viimeisen eläkelaitoksen menettelyä koskeva poikkeus 6
2.1.3 Ahvenanmaan maakuntahallituksen henkilökunnan eläketurva 7
2.1.4 Suomen Pankin eläketurva 8
2.1.5 Tietojärjestelmät ja viimeinen eläkelaitos 9
2.1.6 Tilastomääriä (Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain mukaisesti vakuutetut) 9
2.2 Tietojen saamista koskevien säännösten täsmentäminen 10
2.3 Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimenmuutos 10
2.4 Merimieseläkekassan oikeus käyttää nimestään lyhennettä 11
2.5 Merimieseläkekassan valtuuskunnan koolle kutsuminen 11
3 Tavoitteet 12
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset 12
4.1 Keskeiset ehdotukset 12
4.1.1 Viimeisen eläkelaitoksen periaatteen laajentaminen 12
4.1.2 Perhe-eläkettä koskeva poikkeus viimeisen laitoksen menettelyssä 14
4.1.3 Tietojen saamista koskevien säännösten täsmentäminen 14
4.1.4 Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimenmuutos 15
4.1.5 Merimieseläkekassan oikeus käyttää nimestään lyhennettä 15
4.1.6 Merimieseläkekassan valtuuskunnan koollekutsumissäännöksen muuttaminen 15
4.2 Pääasialliset vaikutukset 15
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset 15
4.2.1.1 Viimeisen eläkelaitoksen periaatteen laajentaminen 15
4.2.1.2 Tietojen saamista koskevien säännösten täsmentäminen 17
4.2.1.3 Vaikutukset etuudensaajiin 17
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot 17
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset 17
6 Lausuntopalaute 17
7 Säännöskohtaiset perustelut 19
7.1 Työntekijän eläkelaki 19
7.2 Laki Eläketurvakeskuksesta 25
7.3 Työntekijän eläkelain voimaanpanolaki 25
7.4 Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta 25
7.5 Maatalousyrittäjän eläkelaki 26
7.6 Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta 26
7.7 Merimieseläkelaki 26
7.8 Laki merimieseläkelain voimaanpanosta 26

7.9 Julkisten alojen eläkelaki 27
7.10 Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki 29
8 Voimaantulo 29
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys 29
9.1 Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja 29
9.2 Suhde Ahvenanmaan itsehallintoon ja lainsäädäntövaltaan 32
9.3 Julkinen hallintotehtävä ja julkisen vallan käyttö 35
9.4 Johtopäätökset 36
LAKIEHDOTUKSET 37
1. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta 37
2. Laki Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta 40
3. Laki työntekijän eläkelain voimaanpanolain 7 §:n muuttamisesta 41
4. Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta 42
5. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta 43
6. Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta 44
7. Laki merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta 45
8. Laki merimieseläkelain 1 ja 172 §:n muuttamisesta 46
9. Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta 47
10. Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 10 §:n muuttamisesta 50
LIITE 51
RINNAKKAISTEKSTIT 51
1. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta 51
2. Laki Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta 57
3. Laki työntekijän eläkelain voimaanpanolain 7 §:n muuttamisesta 58
4. Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta 59
5. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta 61
6. Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta 63
7. Laki merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta 65
8. Laki merimieseläkelain 1 ja 172 §:n muuttamisesta 67
9. Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta 68
10. Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 10 §:n muuttamisesta 73

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Esityksen ensisijaisena tarkoituksena on laajentaa työeläkejärjestelmän viimeisen eläkelaitoksen menettelyä Ahvenanmaan maakuntalain piirissä olevien eläketurvaan ja Suomen Pankin eläketurvan piirissä olevien henkilöiden eläketurvaan. Finanssivalvonnan ollessa osa Suomen Pankkia, Suomen Pankin eläketurvaan liittyvät muutokset koskevat siten myös Finanssivalvonnan palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Viimeisen eläkelaitoksen periaatteella (vilma) tarkoitetaan, että viimeinen eläkelaitos toimii eläkehakemuksen ratkaisevana eläkelaitoksena eli antaa yhden yhteisen päätösyhdistelmän eläkkeenhakijan kaikista vilman piiriin kuuluneiden eläkejärjestelmien eläkkeistä. Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen koskee tilannetta, jossa työntekijällä tai yrittäjällä on vakuutettua työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen työn tai yrittäjätoiminnan lisäksi yhdessä tai useammassa viimeisen eläkelaitoksen järjestelyyn kuuluvassa julkisten alojen työeläkelakien mukaisessa palvelussuhteessa. Viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn ulkopuolella on eräitä eläkejärjestelmiä ja muun sellaisen eläkesäädöksen perusteella myönnettäviä eläkkeitä, joita toimeenpantaessa ei noudateta viimeisen eläkelaitoksen periaatetta. Viimeisen eläkelaitoksen menettelyä ei nykyisin noudateta, kun kyseessä on Suomen Pankin julkisten alojen eläkelain (JuEL, 81/2016) 1 §:n mukainen eläketurva, Ahvenanmaan maakuntalain (2016:76)[1] mukainen eläketurva, ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) mukainen eläketurva ja ns. erityiseläkkeet.

Lähivuosina tapahtuvien eläköitymisten vuoksi Ahvenanmaan maakuntahallitus on ehdottanut eläkelaitostehtäviensä siirtämistä julkisten alojen eläkelaitos Kevalle. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on samassa yhteydessä ehdottanut sosiaali- ja terveysministeriölle, että Ahvenanmaan maakuntalain mukainen eläketurva siirrettäisiin viimeisen eläkelaitoksen menettelyn piiriin. Vuoden 2021 alusta lukien Suomen Pankin eläketurvan hoitaminen siirrettiin lailla (454/2020, HE 28/2020 vp) julkisten alojen eläkelaitos Kevan tehtäväksi ja aiemmin eläkelaitoksena toiminut Suomen Pankki lakkasi toimimasta eläkelaitoksena. Vuoden 2021 alussa tapahtuneen toimeenpanon siirtämisen yhteydessä aikataulusyistä ei kuitenkaan ollut mahdollista tehdä järjestelmämuutoksia vilmaan liittymiseksi, joten työeläkelakeihin säädettiin poikkeus ja Suomen Pankin eläketurva jäi viimeisen eläkelaitoksen menettelyn ulkopuolelle.

Esityksessä olisi tarkoituksenmukaista muuttaa myös tietojen saantia koskevaa säännöstä, sillä työeläkejärjestelmä siirtyy vastaanottamaan eläke- ja etuusasian toimeenpanossa tarpeelliset terveydentilaa koskevat tiedot sähköisesti 1.1.2027 Kelan Kanta-palvelun kysely- ja välityspalvelun kautta.

Lisäksi on todettu eräitä kehitystarpeita maatalousyrittäjän eläkelakiin ja merimieseläkelakiin. Maatalousyrittäjien eläkelaitos on voinut käyttää nimestään lyhennettä Mela vuodesta 2009

---

[1] Nykyisin Ahvenanmaan maakuntahallituksen henkilökunnan työeläkkeistä huolehtii pääosin maakunnan hallituksen finanssiosaston eläketoimisto. Eläketoimisto hoitaa ennen 1.1.2008 palvelukseen tulleiden maakuntahallituksen työntekijöiden eläketurvaa. Näiden henkilöiden eläketurvaan sovelletaan Eräiden valtakunnassa voimassa olevien julkisten alojen eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettua maakuntalakia (Ålands författningssamling 2016:76).

alkaen. Ehdotuksen mukaan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen viralliseksi nimeksi muutettaisiin Mela, sillä nykyinen nimi ei kuvaa kattavalla tavalla eläkelaitoksen tehtäviä, joihin kuuluu myös apurahansaajien eläketurva. Lisäksi ehdotetaan, että Merimieseläkekassa voisi käyttää nimestään jo vakiintunutta lyhennettä MEK. Lisäksi Merimieseläkekassan valtuuskunnan kokouskutsun lähettämistä koskevaa säännöstä nykyaikaistettaisiin.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmisteluun ovat osallistuneet Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Ammattiliittojen keskusjärjestö SAK ry, STTK ry, Akava ry, Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT, Suomen Pankki, Keva, Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela, Merimieseläkekassa MEK, Eläketurvakeskus, Työeläkevakuuttajat Tela ry ja Finanssiala ry.

Sosiaali- ja terveysministeriö lähetti luonnoksen hallituksen esitykseksi lausunnoille 6 toukokuuta 2026. Lausuntoja pyydettiin muun muassa valtiovarainministeriöltä, muilta esityksen kannalta keskeisiltä viranomaisilta, keskeisiltä työmarkkinakeskusjärjestöiltä ja työeläkealan toimijoilta. Lausuntoja tuli yhteensä 18 kappaletta.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Viimeisen eläkelaitoksen periaate

Viimeisen eläkelaitoksen periaatteella tarkoitetaan, että viimeinen eläkelaitos (jäljempänä vilma-laitos) toimii eläkehakemuksen ratkaisevana eläkelaitoksena eli antaa yhden yhteisen päätösyhdistelmän eläkkeenhakijan kaikista vilman piiriin kuuluneiden eläkejärjestelmien eläkkeistä (jäljempänä ns. vilma-menettely). Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen koskee tilannetta, jossa työntekijällä tai yrittäjällä on vakuutettua työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen työn tai yrittäjätoiminnan lisäksi yhdessä tai useammassa viimeisen eläkelaitoksen järjestelyyn kuuluvassa julkisten alojen työeläkelakien mukaisessa palvelussuhteessa.

Viimeinen eläkelaitos antaa hakijalle päätösyhdistelmän, joka sisältää myös muiden eläkelaitosten ratkaisut. Päätösyhdistelmässä hakijalle ilmoitetaan eri eläkelakien piiriin kuuluvat työ- ja virkasuhteet ja yrittäjätoiminnat, niiden perusteella karttuneet eläkkeet sekä eläkkeiden kokonaismäärä.

Viimeistä eläkelaitosta koskevan järjestelyn tarkoituksena on eläkkeenhakijan ja -saajan kannalta helpottaa työeläkeasioiden hoitamista, kun eläkkeenhakija saa samanaikaisesti eläkepäätöksen kaikkien järjestelyn piiriin kuuluvien eläkejärjestelmien eläkkeistä ja hänen tulee olla yhteydessä vain yhteen eläkelaitokseen, joka huolehtii muidenkin eläkejärjestelmien eläkkeiden maksamisesta ja muista eläkelaitokselle kuuluvista tehtävistä.

Viimeinen eläkelaitos hoitaa päätösyhdistelmän mukaisten eläkkeiden maksamisen ja eläkkeisiin liittyvät muut eläkelaitoksen tehtävät (esim. työntekijän eläkelain 107 § 1 mom.). Näihin tehtäviin kuuluvat päätösyhdistelmän mukaisten eläkkeiden indeksitarkistus, veron ennakonpidätys eläkkeiden kokonaismäärästä ja muut sen maksettavana oleviin eläkkeisiin ja päätösyhdistelmän toimeenpanoon liittyvät toimet. Lisäksi viimeinen eläkelaitos ratkaisee ja maksaa työntekijän eläkelain (jäljempänä TyEL) 74 §:ssä mainitun palkattoman ajan perusteella karttuneen eläkkeen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan karttuneen etuuden.

Eläketurvakeskus perii lain mukaan viimeiselle eläkelaitokselle muiden eläkejärjestelmien mukaisten eläkkeiden maksamisesta aiheutuneet kustannukset korkoineen ja hyvittää ne viimeiselle eläkelaitokselle viimeistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana (kustannustenjako).

Viimeisen eläkelaitoksen antamaa päätösyhdistelmää koskeva valitus toimitetaan viimeiselle eläkelaitokselle. Viimeisen eläkelaitoksen on pyydettävä valituksesta lausunto niiltä muiden eläkejärjestelmien eläkelaitoksilta, joiden hoidettavana olevaa eläketurvaa valitus koskee. Tällaista lausuntoa ei kuitenkaan tarvitse pyytää, jos valitus koskee yksinomaan muutoksenhakijan työkyvyn arviointia, paitsi jos ratkaisu kuuluisi työeläkelaitosten keskinäisen neuvotteluvelvollisuuden piiriin.

Työeläkealan eläke-etuuksien toimeenpanossa eläkekäsittely tehdään pääasiallisesti vilma-käsittelynä, mutta lisäksi eläkelaitosten prosesseissa ja yhteisissä tietojärjestelmissä ylläpidetään ja mahdollistetaan ns. ei-vilma-käsittely niiden tilanteiden osalta, joissa vilma-käsittelyä ei voida lain mukaan soveltaa. Tämä lisää huomattavasti tietojärjestelmien monimutkaisuutta ja ylläpidettävän sovelluslogiikan kokoa ja kustannuksia.

2.1.1 Viimeisen eläkelaitoksen periaatteen ulkopuolella nykyisin olevat eläketurvat

Vilma-järjestelyn ulkopuolella on eräitä eläkejärjestelmiä ja muun sellaisen eläkesäädöksen perusteella myönnettäviä eläkkeitä, joita toimeenpantaessa ei noudateta viimeisen eläkelaitoksen periaatetta. Vilma-menettelyä ei nykyisin noudateta, kun kyseessä on Suomen Pankin julkisten alojen eläkelain 1 §:n mukainen eläketurva, Ahvenanmaan maakuntalain mukainen eläketurva, ortodoksisesta kirkosta annetun lain mukainen eläketurva ja ns. erityiseläkkeet.

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain mukaisten eläkkeiden ja erityiseläkkeiden (esim. kansanedustajien eläkkeet) toimeenpano hoidetaan erillisessä prosessissa, eikä niihin käytetä työeläkealan yhteisiä tietojärjestelmiä. Niihin ei siksi ehdoteta muutosta vilman osalta.

Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain eläketurva ei juurikaan sisällöllisesti eroa muiden julkisten lakien eläkeasioiden käsittelystä (nykyisin suurimpana erona on käsin laskettava ns. normeeraus ja Ahvenanmaan maakunnan eläketurvan osalta erilainen muutoksenhakutie) ja näiden eläkkeiden eläkekäsittelyn toimeenpano hoidetaan työeläkealan yhteisissä tietojärjestelmissä ja Kevan tietojärjestelmissä. Ainoa ero toimeenpanossa on nykyisin se, että näiden lakien perusteella myönnettävät eläkkeet ovat poikkeuksellisesti ns. vilma-säännösten ulkopuolella eli vakuutettu saa erillisen eläkepäätöksen useammalta eläkevakuuttajalta ja joutuu näin ollen odottamaan kaikkien työeläkepäätösten saamista. Mikäli vakuutetulla on oikeus myös kansaneläkkeeseen, ei Kela voi antaa omaa päätöstään ennen kuin kaikki työeläkkeet on myönnetty.

2.1.2 Perhe-eläke ja viimeisen eläkelaitoksen menettelyä koskeva poikkeus

Työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 7 §:n mukaan, jos edunjättäjä sai kuollessaan sellaista eläkettä, johon ei ole sovellettu edellä mainittuja työntekijän eläkelain viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä, niitä ei sovelleta myöskään hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen. Jos edunjättäjän eläke on myönnetty ei-vilmana, hänen jälkeensä myönnettävä perhe-eläke myönnetään nykyään ei-vilmana.

Säännös otettiin alun perin lainsäädäntöön vuonna 2004. Vuoden 2004 alusta viimeistä eläkelaitosta koskeva järjestely otettiin käyttöön myös evankelis-luterilaisen kirkon

eläkejärjestelmässä (HE 85/2003 vp). Tätä aiemmin viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä koskevissa säännöksissä ei ollut erikseen säännelty järjestelyn soveltamisesta esimerkiksi perhe-eläketilanteissa. Nämä tilanteet kuuluivat siten lähtökohtaisesti viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn piiriin. Säännöksiä kuitenkin tarkistettiin vuoden 2004 alusta lukien, koska perhe-eläkkeisiin ei katsottu olevan tarkoituksenmukaista soveltaa viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä.

Syynä tämän taustalla oli, että yksityisten alojen eläkejärjestelmää koskeva laaja eläkeuudistus oli tulossa voimaan vuoden 2005 alusta ja eläkeuudistuksessa muun muassa työkyvyttömyyseläkkeeseen liittyvä tulevan ajan oikeus muuttui siten, että tuleva aika oli eläketapahtumasta lukien aiemmin 65 vuoden sijasta 63 vuoden iän saavuttamiseen saakka. Tältä tulevalta ajalta laskettava eläkeosuus määräytyi eläketapahtumavuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden työansioiden perusteella. Tulevan ajan oikeus liittyi kaikkiin työkyvyttömyyseläkkeisiin ja tietyin edellytyksin myös perhe-eläke määräytyi samalla tavoin kuin työkyvyttömyyseläke. Eläkeuudistukseen sisältyvän työntekijäin eläkelain muuttamista koskevan lain (634/2003) voimaantulosäännöksen mukaan sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan kuitenkin ennen lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Kun viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä koskevat säännökset vahvistettiin vuonna 2001, vuoden 2005 alusta voimaan tullut eläkeuudistus ei vielä ollut tiedossa. Sen vuoksi vuonna 2001 vahvistetuissa viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä koskevissa säännöksissä säädettiin, että viimeinen eläkelaitos pääsääntöisesti määräytyy sen mukaan, missä eläkkeenhakijan tulevaa aikaa koskeva tai sitä vastaava eläketurva on järjestetty. Koska tulevan ajan määräytymistä koskevat säännökset muuttuivat 2005 lukien, eläkehakemuksen käsittelevää viimeistä eläkelaitosta ei voitu enää vuoden 2006 alusta lukien määritellä sen mukaan, minkä laitoksen myöntämään eläkkeeseen tulee liitettäväksi tuleva aika. Tämän vuoksi lakiin otettiin poikkeussäännös, jonka mukaan, mikäli edunjättäjän eläke on myönnetty ei-vilmana, hänen jälkeensä myönnettävä perhe-eläke myönnetään ei-vilmana, eli viimeisen eläkelaitoksen menettelyä ei noudateta. Nykyään asiasta säädetään TyEL:n voimaanpanolain (396/2006) 7 §:n viimeisessä virkkeessä.

2.1.3 Ahvenanmaan maakuntahallituksen henkilökunnan eläketurva

Nykyisin Ahvenanmaan maakuntahallituksen henkilökunnan työeläkkeistä huolehtii pääosin maakunnan hallituksen finanssiosaston eläketoimisto. Eläketoimisto hoitaa ennen 1.1.2008 palvelukseen tulleiden maakuntahallituksen työntekijöiden eläketurvaa. Näiden henkilöiden eläketurvaan sovelletaan Eräiden valtakunnassa voimassa olevien julkisten alojen eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettua maakuntalakia (Ålands författningssamling 2016:76). Ahvenanmaan maakuntalain mukaiset etuudet ovat julkisten alojen eläkelain kaltaisia. Myöhemmin (1.1.2008 alkaen) Ahvenanmaan maakuntahallituksen palvelukseen tulleet työntekijät on vakuutettu työntekijän eläkelain (395/2006) mukaan ja he kuuluvat jo viimeisen eläkelaitoksen menettelyn piiriin. Heidän eläketurvaansa hoitaa tällä hetkellä yksityisten alojen työeläkelaitos Veritas.

Lähivuosina tapahtuvien eläköitymisten vuoksi Ahvenanmaan maakuntahallitus on ehdottanut eläkelaitos-tehtäviensä siirtämistä julkisten alojen eläkelaitos Kevalle. Keva hoitaa palvelusopimuksen perusteella jo nykyisin esimerkiksi Ahvenanmaan maakuntalain mukaisten eläkkeiden laskentaa ja muita tehtäviä. Ahvenanmaan itsehallinnon vuoksi Ahvenanmaalle kuuluvien tehtävien siirrosta tulee säätää Ahvenanmaan itsehallinnosta annetun lain (1144/1991) mukaisesti Tasavallan Presidentin ns. sopimusasetuksella. Kyseinen

sopimusasetus (Tasavallan Presidentin asetus eräiden Ahvenanmaan maakunnan palveluksessa olevien henkilöiden eläketurvan hoitamisesta, 206/2026) tulee voimaan 1.1.2027.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on samassa yhteydessä ehdottanut sosiaali- ja terveysministeriölle, että Ahvenanmaan maakuntalain mukainen eläketurva siirrettäisiin viimeisen eläkelaitoksen menettelyn piiriin. Muutos edellyttää kansallisten työeläkelakien muutosta ja Ahvenanmaan itsehallinnon piiriin kuuluvan eläkkeitä koskevan maakuntalain muutosta.

Ahvenanmaan maakunnan henkilöstön eläketurvan vakuuttaminen ja sitä koskeva lainsäädäntö voidaan ajallisesti jakaa kahteen osaan, aikaa ennen 1.1.2008 ja sen jälkeiseen aikaan. Aikaa ennen 1.1.2008 koskevat Ahvenanmaan erilliset säännökset, joiden mukaan henkilöiden eläketurvaan sovelletaan tietyin poikkeuksin julkisten alojen eläkelaki. Maakuntalain säännöksiä sovelletaan lain 1 §:n 2 ja 4 momentin mukaan henkilöön, joka on julkis- tai yksityisoikeudellisessa työsuhteessa maakuntaan ja joka on aloittanut työsuhteensa maakuntaan ennen 1.1.2008, tai mahdollisen katkon jälkeen jatkanut työsuhdetta maakuntaan yhdenjaksoisesti. Maakuntalain mukainen eläketurva koskee myös ahvenanmaalaisen peruskoulun rehtorina, opettajana tai tuntiopettajana työskenteleviä, jotka ovat aloittaneet palvelusuhteensa ennen 2008. Voimassa olevassa maakuntalaissa säädetään myös erikseen poikkeuksesta, jonka mukaan JuEL:n säännöksiä viimeisestä eläkelaitoksesta ei sovelleta (maakuntalain 4 §:n 3 momentti).

2.1.4 Suomen Pankin eläketurva

Valtiokonttori hoiti Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan toimeenpanoa vuosina 2005-2010. Vuodesta 2011 alkaen Suomen Pankin eläketurvan toimeenpanon hoito siirto siirtyi yksityiselle palveluntuottajalle, joka ilmoitti keväällä 2019, ettei se voi ottaa eläkepalveluita nykyisellä palvelu- ja toimintamallilla Suomen Pankille enää vuoden 2020 jälkeen. Suomen Pankki arvioi pitkän aikavälin vaihtoehdot henkilöstönsä eläketurvan järjestämiseksi eläkkeet turvaavalla ja kustannustehokkaalla tavalla. Selvityksen perusteella asetettiin tavoitteeksi Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan siirtäminen julkisten alojen eläkelain piiriin ja toimeenpanon siirtäminen Kevan hoidettavaksi eläketurvan rahoituksen jäädessä Suomen Pankin vastuulle. Tämän takia vuoden 2021 alusta lukien Suomen Pankin eläketurvan hoitaminen siirrettiin lailla (454/2020, HE 28/2020 vp) julkisten alojen eläkelaitos Kevan tehtäväksi ja aiemmin eläkelaitoksena toiminut Suomen Pankki lakkasi toimimasta eläkelaitoksena.

Suomen Pankin eläketurvan säännökset sisältyivät Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998) 58 § sekä 58 a ja b §:ään, sekä eduskunnan pankkivaltuuston (pankkivaltuutettujen) vahvistamaan eläkesääntöön. Finanssivalvonnan ollessa osa Suomen Pankkia, edellä mainitut säännökset koskivat sekä Suomen Pankin että Finanssivalvonnan palveluksessa olevaa henkilöstöä. Toimeenpanon Kevalle siirtymisen yhteydessä aiemmat eläketurvaa koskevat säännökset kumottiin samalla, kun Suomen Pankin eläketurva siirtyi julkisten alojen eläkelain (81/2016; JuEL) piiriin lain muutoksella (453/2020). Suomen Pankista annetun lain 11 § 2 momentin 6 kohtaa muutettiin niin, että pankkivaltuuston tehtävänä ei ole enää Suomen Pankin eläke- ja perhe-eläkesäännösten vahvistaminen, koska Suomen Pankin eläkkeistä säädetään julkisten alojen eläkelaissa. Pankkivaltuusto ei JuEliin siirtymisen jälkeen ole enää voinut vahvistaa uusia eläkesääntöjä eikä säännökselle ollut siten enää tarvetta. (247/2021, HE 171/2020.)

JuEL:n piiriin siirtyminen oli tarkoituksenmukaista, koska Suomen Pankin henkilöstön eläketurva oli lähes vastaava kuin julkisten alojen eläkelain mukainen eläketurva. Eläkesäännössä viitattiin JuEL:iin ja ennen JuEL:a sittemmin kumottuun valtion eläkelakiin

(1295/2006). Erot julkisten alojen eläkelain mukaiseen eläketurvaan olivat suhteellisen vähäisiä ja koskivat lähinnä vanhoja eri eläkeuudistusten yhteydessä suojattuja palvelussuhteita. Vuoden 2021 alussa tapahtuneen toimeenpanon siirtämisen yhteydessä aikataulusyistä ei kuitenkaan ollut mahdollista tehdä järjestelmämuutoksia vilmaan liittymiseksi, joten työeläkelakeihin säädettiin poikkeus ja Suomen Pankin eläketurva jäi vilma-menettelyn ulkopuolelle.

Vuoden 2020 loppuun saakka Suomen Pankki toimi omana eläkelaitoksenaan ja sen palveluksessa olleiden henkilöiden eläketurvaan sovellettiin Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettua eläkesääntöä. Vuoden 2021 alusta lukien Suomen Pankin eläketurvan hoitaminen siirrettiin lailla (HE 28/2020 vp) Kevan tehtäväksi ja Suomen Pankki lakkasi toimimasta eläkelaitoksena. Samassa yhteydessä Suomen Pankin eläketurva siirtyi JuEL:n piiriin lain muutoksella (453/2020) ja eläkesääntö lakkautettiin. Keva siten toimeenpanee nykyään lain nojalla Suomen Pankin henkilöstön eläketurvaa eli muun muassa antaa eläkkeitä koskevat päätökset, laskee ja maksaa etuudet, sekä hoitaa aktuaaripalvelut. Suomen Pankki maksaa Kevalle eläketurvan hoidosta omakustannushintaisen korvauksen. Säännökset Suomen Pankin eläketurvasta koskevat myös Finanssivalvonnan henkilöstön eläketurvaa.

Suomen Pankki huolehtii työntekijöidensä eläkkeiden rahoituksesta. Suomen Pankki hoitaa eläkemaksuprosentin vahvistamisen, työnantajan- ja työntekijän eläkemaksujen perimisen ja maksujen edelleen siirtäminen pankin eläkerahastoon sekä vuotuisen eläkemenon budjetoinnin.

Toimeenpanon siirtämisen yhteydessä ei tietojärjestelmämuutoksien tekemiselle jäänyt riittävästi aikaa, minkä vuoksi Suomen Pankin eläketurva ei tullut tässä yhteydessä vilma-menettelyn piiriin kuten muut JuEL:n piiriin kuuluvat eläketurvat, vaan eläkelakeihin säädettiin erikseen poikkeus asiasta (esimerkiksi JuEL 117 § 2 mom. ja TyEL 107 § 2 mom.).

2.1.5 Tietojärjestelmät ja viimeinen eläkelaitos

Työeläkealan toimeenpanossa käytettävät yhteiset tietojärjestelmät on pääsääntöisesti rakennettu ennen vilma-säännösten voimaantuloa 1.1.2004. Viimeisen laitoksen periaatteen mukaiset toiminnallisuudet lisättiin voimaantulon yhteydessä tietojärjestelmiin vilma-käsittelyn mahdollistamiseksi. Kahdenkymmenen vuoden aikana eläkekäsittely ja siihen liittyvät prosessit ovat muuttuneet pääasiallisesti vilma-käsittelyyn pohjautuviksi. Koska Ahvenanmaan maakuntalain mukainen eläketurva ja Suomen Pankin eläketurva ovat vilma-menettelyn ulkopuolella, työeläkealan eläke-etuuksien toimeenpanossa joudutaan tällä hetkellä käsittelemään eläkkeitä kahdella eri tavalla. Prosesseissa ja yhteisissä tietojärjestelmissä pitää nykyisin mahdollistaa ei-vilma-käsittely niiden tilanteiden osalta, joissa vilma-käsittelyä ei voida soveltaa.

Siten ei-vilma-käsittely lisää monimutkaisuutta eläkeratkaisussa. Lisäksi sen mahdollistaminen yhteisissä tietojärjestelmissä aiheuttaa monimutkaisuutta ja lisätoiminnallisuuksien huomioimista työeläkealalle, josta syntyy työeläkealan yhteisten tietojärjestelmien kehittämistyössä lisätyötä ja -kustannuksia, kuten myös muutosvaikutuksia työeläkealan toimeenpanijoiden omiin tietojärjestelmiin ja prosesseihin.

2.1.6 Tilastomääriä (Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain mukaisesti vakuutetut)

Huhtikuussa 2025 Suomen Pankin jatkuvassa palvelussuhteessa oli noin 770 henkilöä. Tämän lisäksi vakuutettuja henkilöitä, joilla on Suomen Pankin eläketurvaa työhistoriassaan (ns. vapaakirjaoikeus) on 3000 henkilöä.

Ahvenanmaan maakuntalain mukaisessa palvelussuhteessa oli huhtikuussa 2025 noin 660 henkilöä. Tämän lisäksi noin 4500 henkilöllä on Ahvenanmaan maakuntalain mukaisen eläketurvan mukaista työskentelyä työhistoriassaan. Ahvenanmaan maakuntalain mukaan vakuutettujen lukumäärä tulee pienentymään, ja koska ko. lain piiriin ei enää tule uusia vakuutettavia. Uudet Ahvenanmaan maakunnan hallituksen vakuutettavat palvelusuhteet vakuutetaan 1.1.2008 lukien TyEL:n mukaan.

Siten yhteensä kummankin eläketurvan piiriin kuuluvia tällä hetkellä palvelusuhteessa olevia vakuutettuja on noin 1430 henkilöä ja vapaakirjaoikeus on noin 7 500 vakuutetulla.

2.2 Tietojen saamista koskevien säännösten täsmentäminen

Työeläkejärjestelmän on tarkoitus siirtyä vastaanottamaan eläke- ja etuusasian toimeenpanossa tarpeelliset terveydentilaa koskevat tiedot sähköisesti 1.1.2027 Kelan Kanta-palvelun kysely- ja välityspalvelun kautta. Tämä edellyttää, että tiedot olisivat saatavissa ilman rekisterinpitäjän harkintaa. Voimassa oleva lainsäädäntö ei tätä mahdollista, vaan tietojen tarkoituksenmukainen vastaanottaminen edellyttäisi lainmuutoksia työeläkelakeihin.

Euroopan parlamentin neuvoston ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (*yleisen tietosuoja-asetuksen*) 5 artiklan minimointiperiaatteen mukaan rekisterinpitäjän tulee harkita, mitä tietoja voidaan luovuttaa. Tietoja vastaanottavaa toimijaa koskevassa lainsäädännössä tiedon saantia koskevan säännöksen tulee olla täsmällinen ja velvoittava, jotta rekisterinpitäjä voisi luovuttaa tiedot ilman harkintaa. Perustuslakivaliokunta on arvioinut tarpeellisia ja välttämättömiä tietoja lausunnoissaan (mm. PeVL 15/2018, PeVL 62/2018, PeVL 73/2018). Perustuslakivaliokunta on todennut mm., että: ”Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta.”

TyEL 198 §:ssä säädetään siitä, mitä tietoja työeläkealan toimijalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten. Lain 198 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan työeläkealan toimijalla on oikeus käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten saada terveydenhuollosta välttämättömät tiedot, jollei hakija itse niitä toimita. Näitä tietoja ovat mm. lausunnot ja muut asiakirjat, jotka on laadittu työeläke- tai kuntoutusasiaa varten, sekä B-lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, kuntoutustukea, osakuntoutustukea, työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä, työuraeläkettä, työssä jatkamismahdollisuuksia tai ammatillista kuntoutusta varten sekä työkykyä koskevat laajat B-lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta. Lisäksi on oikeus saada muut kuin edellä mainitut tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä.

Jotta TyEL 198 §:n 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa luetellut tiedot voitaisiin saada Kelan Kanta-palvelun kysely- ja välityspalvelun kautta, tulisi tiedot voida luovuttaa ilman rekisterinpitäjän harkintaa. Tämä edellyttää, että laissa on yksityiskohtaisesti säädetty tiedot, jotka ovat tarpeellisia eläke- ja etuusasian ratkaisemiseksi. Nykyisin tiedot on säädetty yksityiskohtaisesti edellä todetussa TyEL:n 198 §:n 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa,

mutta säännöksessä käytetään kuitenkin termiä välttämättömät tiedot, mikä edellyttää tietoja luovuttavan rekisterinpitäjän harkintaa.

2.3 Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimenmuutos

Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) on perustettu vuonna 1969 toimeenpanemaan maatalousyrittäjien eläketurvaa. Vuodesta 2009 lukien Maatalousyrittäjien eläkelaitos on vakuuttanut maatalousyrittäjien lisäksi myös tieteen ja taiteen apurahaa. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävistä on säädetty maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 114 §:ssä. Maatalousyrittäjien eläkelaitos toimeenpanee työeläkejärjestelmän lisäksi maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työtapaturma- ja ammattitautijärjestelmää, huolehtii maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä sekä maatalousyrittäjien varhaisen välittämisen palveluista. Maatalousyrittäjien eläkelaitos toimeenpanee myös maatalousyrittäjille ja apurahansaajille sairausvakuutuslain mukaiselta omavastuuajalta maksettavaa nk. Mela-päiväraha-järjestelmää. Lisäksi Maatalousyrittäjien eläkelaitos toimeenpanee maatalousyrittäjien, poronhoitajien ja turkistuottajien lomitusjärjestelmiä ja huolehtii maatalousyrittäjien erilaisiin luopumisjärjestelmiin liittyneiden etuuksien maksatuksesta.

Maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n 5 momentissa todetaan, että Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi käyttää nimestään lyhennettä Mela. Säännös on tullut voimaan 1.1.2009. Poronhoitajien sijaisavusta annetussa laissa (1238/2014) sekä turkistuottajien lomituspalveluista annetussa laissa (1264/2009) on käytetty Melan nimen lyhennettä myös säännöksissä (lain alussa todetaan Maatalousyrittäjien eläkelaitos, jäljempänä Mela).

Maatalousyrittäjien eläkelaitos on käyttänyt vakiintuneesti toiminnassaan ja asiakasviestinnässään jo pitkään nimeä Mela. Nimeä Maatalousyrittäjien eläkelaitos on käytetty lähinnä vain virallisissa yhteyksissä, kuten Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen antamissa etuuspäätöksissä sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toiminimi allekirjoitettaessa.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos toimeenpanee työeläkejärjestelmän rinnalla monipuolisesti maatalousyrittäjien ja apurahansaajien sosiaaliturvaetuusjärjestelmiä, eikä Maatalousyrittäjien eläkelaitos ole siten enää pelkästään työeläketurvaa toimeenpaneva eläkelaitos. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa vakuutetaan nykyisin maatalousyrittäjien lisäksi toisena asiakasryhmänä tieteen ja taiteen apurahansaajat. Maatalousyrittäjien eläkelaitos -nimi ei enää kuvaa eläkelaitoksessa vakuutettavia kaikkia asiakasryhmiä eikä myöskään kaikkia Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtäviä. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimi on omiaan aiheuttamaan hämmennystä asiakkaissa, jotka eivät ole maatalousyrittäjiä. Mela-nimi soveltuisi paremmin sen muille asiakasryhmille. Maatalousyrittäjien eläkelaitos on itse ehdottanut nimen muuttamista ja katsoo, että viestinnän ja neuvonnan kannalta olisi selkeämpää, että Melalla olisi vain yksi nimi. Ehdotuksen mukaan Mela olisi myös ruotsin kielellä Mela.

2.4 Merimieseläkekassan oikeus käyttää nimestään lyhennettä

Merimieseläkelain (1290/2006) 1 §:n mukaan merimieseläkelaissa säädetään merenkulkijan oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työuraeläkkeeseen sekä merenkulkijan edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen. Työnantaja on 1 §:n pykälän 2 momentin mukaan velvollinen järjestämään merenkulkijalle tämän lain mukaisen eläketurvan sekä kustantamaan sen yhdessä merenkulkijan ja valtion kanssa siten kuin tässä laissa säädetään. Pykälän 3 momentin mukaan tämän lain mukaisen työeläkevakuutustoiminnan harjoittaminen kuuluu Merimieseläkekassalle, jonka kotipaikkana on Helsinki. Merimieseläkekassan toiminnassa sen nimen lyhenne MEK (ruotsiksi SPK) on vuosien aikana vakiintunut epävirallisessa käytössä.

Merimieseläkekassa on ehdottanut, että merimieseläkelakiin lisättäisiin säännös, joka mahdollistaisi lyhenteen käyttämisen.

2.5 Merimieseläkekassan valtuuskunnan koolle kutsuminen

Merimieseläkelaki (72/1956) tuli voimaan 1.6.1956. Valtuuskunnan koolle kutsumisesta säädettiin lain 46 §:ssä. Säännös siirrettiin nykyiseen voimassa olevaan merimieseläkelain (1290/2006) 172 §:ään samansisältöisenä. Merimieseläkelain 172 §:n 2 momentin mukaan kutsu valtuuskunnan kokoukseen on toimitettava jokaiselle valtuuskunnan jäsenelle ja varajäsenelle hänen ilmoittamallaan osoitteella lähetettävällä kirjatulla kirjeellä, joka on annettava postin kuljetettavaksi varsinaisen kokouksen ollessa kysymyksessä vähintään kahta viikkoa ja ylimääräisen kokouksen ollessa kysymyksessä vähintään viikkoa ennen kokousta. Kutsun kirjattuna kirjeenä lähettäminen on koettu vanhanaikaiseksi aiheuttaen ylimääräistä työtä ja kustannuksia.

Merimieseläkekassassa valtuuskunnan kutsut on nykyisin kirjatun kirjeen lisäksi lähetetty osallistujille myös sähköpostilla ja kirjatut kirjeet ovat tämän takia usein jääneet noutamatta. Kutsun lähettäminen sähköisenä viestinä tai tavallisena kirjeenä voisi helpottaa kutsun lähettämistä ja vastaanottamista. Kutsun kirjattuna kirjeenä lähettämisen on koettu hankaloittavan kutsun vastaanottamista. Kutsun lähettäminen sähköisenä viestinä tai tavallisena kirjeenä voisi helpottaa kutsun lähettämistä ja vastaanottamista.

3 Tavoitteet

Esityksen ensisijaisena tavoitteena on Ahvenanmaan maakuntalain mukaisen eläketurvan ja Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan saaminen osaksi työeläkejärjestelmän viimeisen eläkelaitoksen menettelyä ja siten parantaa eläkkeenhakijan ja eläkkeensaajan työeläkeasioiden hoitamista. Eläkkeenhakija saisi samanaikaisesti eläkepäätöksen kaikkien järjestelyn piiriin kuuluvien eläkejärjestelmien eläkkeistä ja hänen tulisi olla yhteydessä vain yhteen eläkelaitokseen, joka huolehtii muidenkin eläkejärjestelmien eläkkeiden maksamisesta ja muista eläkelaitokselle kuuluvista tehtävistä. Tavoitteena on myös, että jatkossa edunjättäjän jälkeen myönnettävä perhe-eläke, vaikka edunjättäjä olisi saanut ei-vilmana myönnettyä eläkettä, myönnettäisiin viimeisen eläkelaitoksen menettelyä noudattaen.

Tavoitteena on mahdollistaa henkilöiden eläketurvan toimeenpano tehokkaalla ja pitkällä aikavälillä kestävällä sekä eläke-etuudet turvaavalla tavalla. Tavoitteena on myös, että työeläkejärjestelmä saisi eläkkeenhakijan terveydentilaa koskevat tiedot Kannan kysely- ja välityspalvelusta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimi ehdotetaan muutettavan Melaksi. Muutoksen tarkoituksena on ottaa huomioon eläkelaitoksen kaikki asiakasryhmät ja siten myös selkeyttää asiakkaiden neuvontaa ja viestintää.

Esityksessä ehdotetaan myös, että Merimieseläkekassa saisi käyttää nimestään lyhennettä MEK. Muutoksen tavoitteena on mahdollistaa jo vakiintuneen lyhenteen käyttäminen. Merimieseläkekassan valtuuskunnan koollekutsumissäännöksen muutoksen tavoitteena on sujuvoittaa kutsun lähettämistä ja vastaanottamista.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Viimeisen eläkelaitoksen periaatteen laajentaminen

Esityksessä ehdotetaan työeläkelakien muuttamista siten, että jatkossa Ahvenanmaan maakuntalain mukaan vakuutettavien henkilöiden eläketurva sekä Suomen Pankin palveluksessa olevien ja olleiden eläketurva tulisivat viimeisen eläkelaitoksen menettelyn piiriin. Muutoksella ei olisi vaikutuksia Ahvenanmaan maakuntalain mukaisen eläketurvan ja Suomen Pankin eläketurvan rahoitukseen tai etuuksiin.

Tarkoituksena on, että ennen 1.1.2008 maakunnan palvelukseen tulleiden henkilöiden eläketurvan osalta edelleen säilyisi oma julkisten alojen työntekijöitä koskeva maakuntalaki, jossa viitataan JuEL:iin, kuten nykyisinkin. Työeläkepuolen lainsäädäntöä ehdotetaan muutettavaksi niin, että laeissa säädetyistä Ahvenanmaan maakuntalain ja Suomen Pankin eläketurvaa koskevasta poikkeuksesta koskien vilma-menettelystä luovuttaisiin, ja säännökset vilma-menettelystä koskisivat jatkossa myös Ahvenanmaan maakuntalain eläketurvaa ja Suomen Pankin eläketurvaa.

Edellä mainitussa Ahvenanmaan maakuntalaissa olevia säännöksiä tulisi muuttaa kuitenkin siltä osin, että JuEL:n säännökset viimeisestä eläkelaitoksesta tulisivat noudatettavaksi. Nykyisin maakuntalaissa on säädetty erityinen poikkeus siitä, ettei JuEL:n säännöksiä viimeisestä eläkelaitoksesta sovelleta (maakuntalain 4 §:n 3 momentti). Maakuntalain muuttaminen kuuluu Ahvenanmaan itsehallinnon piiriin ja maakuntapäivien toimivaltaan, eikä siitä siten säädetä tässä esityksessä miltään osin.

Toimeenpanon ja järjestelmien yksinkertaisuuden vuoksi ehdotetaan, että pääasiallisesti Keva määräytyisi ansioista riippumatta vilma-laitokseksi. Siten vilma-säännöksien pääsäännöstä poiketen Keva määräytyisi vilma-laitokseksi työansioiden määrästä riippumatta silloin, kun työntekijällä olisi eläketapahtumahetkellä oikeus Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan tai Suomen Pankin henkilöstön eläketurvaan. Keva myöntäisi siten viimeisenä laitoksena eläkkeenhakijan koko vilma-käsittelyn piiriin kuuluvan eläketurvan mukaisen työeläkkeen vilmana. Olisi tarkoituksenmukaista, että Keva hoitaisi viimeisenä eläkelaitoksena näiden eläketurvien toimeenpanoon liittyvät tehtävät, koska Keva on hoitanut jo nyt Suomen Pankin toimenpanoa ja käytännössä myös laskenut Ahvenanmaan maakuntalain mukaiset eläkkeet. Samalla yksityisten eläkelaitosten mahdolliset järjestelmämuutokset minimoitaisiin, koska yksityisten alojen eläkelaitos ei pääsääntöisesti tulisi näiden eläketurvien osalta viimeiseksi eläkelaitokseksi, joten yksityisten eläkelaitosten omiin järjestelmiin ei olisi tarvetta tehdä suuria muutoksia.

Kuitenkin, jos kyseessä olisi työeläkelakien mukaista kuntoutusetuutta koskeva hakemus, ehdotetaan, että hakemuksen käsittelevä vilma-laitos määräytyisi normaalien viimeisen eläkelaitoksen säännösten mukaisesti vakuutettujen työansioiden perusteella sille eläkelaitokselle, joka on vakuuttanut määrältään eniten työntekijän työansioita viimeisen kahden kalenterivuoden aikana ennen hakemuksen vireilletuloa (TyEL 106 §, 107 a §) ja toimivaltaisesta eläkelaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1551/2019) 4 §:n mukaisesti. Kuntoutusetuuksilla tarkoitettaisiin tilanteessa mm. ammatillista kuntoutusta, kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa ja kuntoutusavustusta, mutta ei kuntoutuskorotusta. Edellä mainitut kuntoutusetuudet myönnettäisiin viimeisen eläkelaitoksen käsittelyn mukaisena.

Syy miksi kuntoutusta koskevat asiat eivät ohjautuisi Kevalle samanlailla kuin muut eläkelajit, johtuu kuntoutusetuuksien rahoitukselisesta eroavaisuudesta suhteessa muihin etuuksiin. Kuntoutuksessa kustannustenjako toimii eri tavalla kuin muissa eläkelajeissa, jonka takia viimeinen eläkelaitos vastaa myös muiden lakien (pl. Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta, 644/2003) mukaisista kuntoutukseen liittyvistä kustannuksista. Siten ei olisi tarkoituksenmukaista, että Suomen Pankki tai Ahvenanmaa maakunta vastaisivat kuntoutuksen kustannuksista tilanteessa, joissa hakijalla olisi esimerkiksi vuosikymmenten takaa vain vanha vapaakirja Suomen Pankin tai Ahvenanmaan maakunnan työskentelystä ja sen jälkeinen uudempi työskentely olisi ollut esimerkiksi yksityisellä puolella, eli käytännössä hakijaa myös kuntoutettaisiin tähän yksityisen puolen työhön. Tämän vuoksi kuntoutuslajisten etuuksien kohdalla ehdotetaan tehtävän poikkeus ja kuntoutukset ohjattaisiin tavallisten vilma-sääntöjen mukaisesti eli kuntoutusasiat voisivat ohjautua vakuutettujen ansioiden perusteella mille tahansa eläkelaitokselle.

Sen sijaan kuntoutuskorotusasiassa, jossa pohjalla on jo aiemmin myönnetty työkyvyttömyyseläke, työkyvyttömyyseläkettä maksava eläkelaitos ratkaisisi myös kuntoutuskorotusta koskevan hakemuksen ja myöntäisi etuuden vilmana, sekä hoitaisi muut eläkelaitoksen tehtävät kuntoutuskorotusta koskevassa asiassa. Koska viimeinen eläkelaitos olisi Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakunnan eläketurvan osalta jatkossa aina Keva, kuntoutuskorotuksenkin ratkaisija olisi aina Keva. Kevan määräytyminen viimeiseksi eläkelaitokseksi olisi linjassa myös työntekijän eläkelain 109 §:n 3 momentin kanssa.

Esityksen mukaan Keva ei myöskään toimisi vilma-laitoksena tilanteessa, jossa eläkkeenhakijalla olisi oikeus merimieseläkelain mukaiseen alennettuun eläkeikään, vaan tällöin vilma-laitoksena toimisi aina Merimieseläkekassa. Samoin Keva toimisi vilma-laitoksena aina, jos henkilö on merimieseläkelain mukaan vakuutetussa työsuhteessa eläketapahtumahetkellä. Näin ollen tilanteessa, jossa eläkkeenhakijalla olisi esimerkiksi oikeus Suomen Pankin eläkkeeseen (esimerkiksi päättyneestä työskentelystä syntynyt oikeus eläkkeeseen ns. vapaakirja) ja jatkuva merimieseläkelain mukaan vakuutettu työsuhde, hakemus ohjautuisi aina Merimieseläkekassalle ratkaistavaksi.

4.1.2 Perhe-eläkettä koskeva poikkeus viimeisen laitoksen menettelyssä

Työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 7§:n mukaan, jos edunjättäjä sai kuollessaan sellaista eläkettä, johon ei ole sovellettu edellä mainittuja työntekijän eläkelain säännöksiä, niitä ei sovelleta myöskään hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen. Siten, mikäli edunjättäjän eläke on myönnetty ei-vilmana, hänen jälkeensä myönnettävä perhe-eläkekin myönnetään nykyään aina ei-vilmana. Säännös otettiin vuonna 2004 sittemmin kumottuun työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (375/2001) voimaantulosäännökseen, kun vuoden 2005 työeläkeuudistuksessa tulevan ajan pääteikä oli laskemassa 65 vuodesta 63 vuoteen, jolla olisi ollut vaikutusta vilma-laitoksen määräytymiseen perhe-eläkkeen osalta. Nykyään työeläkelainsäädäntö ja etuuksien määräytymisen perusteet ovat muuttuneet, eikä perhe-eläkkeeseen nykyisin esimerkiksi sisälly tulevaa aikaa, joten vilma-menettelyä koskeva säännös ei ole enää tarpeellinen ja säännöksestä luopuminen mahdollistaisi vilma-menettelyn laajentamisen.

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi eri työeläkelakien voimaanpanolaeista säännökset, joiden mukaan, mikäli edunjättäjä sai kuollessaan sellaista eläkettä, johon ei ole sovellettu edellä mainittuja työntekijän eläkelain säännöksiä, niitä ei sovelleta myöskään hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen. Muutoksen vuoksi edunjättäjän ei-vilma-eläkkeen jälkeinen perhe-eläke myönnettäisiin jatkossa vilmana. Tämä ehdotettava muutos koski kaikkia eläketurvia ja eläkelaitoksia, ei vain Suomeen Pankkia tai Ahvenanmaan maakuntalain

mukaista eläketurvaa. Muutoksesta syntyvät kustannukset kohdistusivat myös yksityisten alojen eläkevakuuttajille.

4.1.3 Tietojen saamista koskevien säännösten täsmentäminen

Työeläkealalla on tarkoitus ottaa käyttöön Kelan Kanta-palveluista sähköisesti välitettävät lääkärinlausunnot 1.1.2027 alkaen. Lääkärinlausuntojen vastaanottaminen Kanta-palveluiden kysely- ja välityspalvelun kautta edellyttää työeläkelakien muutosta, jotta säännökset mahdollistavat terveydentilaa koskevien tietojen vastaanottamisen ilman tiedon luovuttajan (rekisterinpitäjä) harkintaa siinä vaiheessa, kun asiaa koskeva asiakastietolain muutos tulee voimaan.

Siten esityksessä ehdotetaan, että TyEL:n 198 §:n 1 momentin 2 kohdan alkuosan maininta välttämättömistä tiedoista muutettaisiin tarpeellisiksi tiedoiksi, koska tarpeelliset tiedot on yksityiskohtaisesti säädetty 2 kohdan a- ja b- alakohdassa. Tämän jälkeen rekisteripitäjän harkintaa ei edellytettäisi. Esityksen työeläkelakien ja muualla kuin tässä hallituksen esityksessä tehtävien ns. asiakastietolain muutosten jälkeen Kelan Kanta-palvelujen kysely- ja välityspalvelua käytettäessä ei enää edellytettäisi tiedon luovuttajan (rekisterinpitäjän) harkintaa terveydentilatietojen luovutuksessa laissa säädettyjen tarpeellisten tietojen osalta.

TyEL:n 198 §:n 1 momentin 2 kohdan c alakohdassa säädetään oikeudesta saada muita kuin a ja b alakohdissa tarkoitettuja tietoja eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä. Koska tarpeellisia tietoja ei c alakohdissa ole mahdollista yksityiskohtaisesti määritellä, säännös tulisi erottaa 2 kohdasta omaksi momentikseen. Näiden tietojen luovuttaminen edellyttäisi jatkossakin rekisterinpitäjän harkintaa.

Lisäksi syksyllä 2026 otetaan käyttöön uusi BC-lääkärinlausunto, joka korvaa nykyiset B- ja C-lääkärinlausunnot. BC-lausuntoa tarvitaan esimerkiksi silloin, kun henkilö hakee sairauspäivärahaa, kuntoutusta tai työkyvyttömyyseläkettä. Muutoksen takia esityksessä ehdotetaan työeläkelaeista poistettavaksi maininnat B-lääkärinlausunnosta.

Myös Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:ssä on viittaus TyEL:n 198 §:n 1 momentin 2 kohtaan. Säännös oikeuttaa Eläketurvakeskuksen saamaan kyseisessä lainkohdassa tarkoitettuja tietoja tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Myös tämä säännösviittaus ehdotetaan muutettavaksi TyEL:n 198 §:n muutoksen mukaisesti.

4.1.4 Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimenmuutos

Esityksessä ehdotetaan, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimi muutettaisiin Melaksi.

4.1.5 Merimieseläkekassan oikeus käyttää nimestään lyhennettä

Esityksessä ehdotetaan, että Merimieseläkekassalla olisi jatkossa oikeus käyttää nimestään lyhennettä MEK.

4.1.6 Merimieseläkekassan valtuuskunnan koollekutsumissäännöksen muuttaminen

Merimieseläkelain 172 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vaatimus kutsun toimittamisesta kirjattuna kirjeenä poistetaan. Kutsu valtuuskunnan kokoukseen voitaisiin toimittaa sähköisesti tai postitse vähintään kaksi viikkoa ennen kokousta ja ylimääräisen kokouksen ollessa kysymyksessä vähintään viikkoa ennen kokousta. Säännöksessä

muutettaisiin kokouskutsun toimittamisen aikarajaa siten, että kutsu kokoukseen tulisi toimittaa viimeistään kahta viikkoa ennen kokousta. Ehdotuksen mukaan säilytettäisiin mahdollisuus lähettää kutsu postitse. Lakimuutoksen tavoitteena on nykyaikaistaa Merimieseläkekassan valtuuskunnan koolle kutsumista koskevaa säännöstä. Esimerkiksi Kevasta annetussa laissa (66/2016) tai Eläketurvakeskuksesta annetussa laissa (397/2006) ei ole kokouskutsun toimittamista koskevia säännöksiä tai vaatimuksia kutsun toimittamisesta kirjattuna kirjeenä. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ohjesäännöstä annettua valtioneuvoston asetusta (1404/2006) muutettiin 1.4.2023 siten, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen valtuuskunnan kokouskutsun toimittamisesta kirjattuna kirjeenä luovuttiin ja toimittamisen aikaraja muutettiin yhdestä viikosta kahteen viikkoon.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1.1 Viimeisen eläkelaitoksen periaatteen laajentaminen

Esitys ei vaikuta Suomen Pankin henkilöstön tai Ahvenanmaan maakunnan maakuntalain mukaisiin eläke-etuihin eikä eläkemenoon. Vaikutukset kohdistuvat pelkästään työeläketurvan toimeenpanon yksinkertaistumiseen Kevassa.

Keva hoitaa jo lähes kokonaan julkisen alan työeläkkeiden toimeenpanon, ja ehdotetuilla viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn laajentamisella myös Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan saadaan kustannussäästöjä, kun tietojärjestelmissä ei tarvitse ylläpitää tai niihin ei kehitystöiden yhteydessä tarvitse rakentaa erillisiä poikkeuksellisia järjestelmiä. Samoin säästetään tietojärjestelmien ylläpitokustannuksissa. Suomen Pankin eläketurvaan sovelletaan jo nykyisin Kevan toimeenpanemaa julkisten alojen eläkelakia ja koska myös Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan julkisten alojen eläkelakia sovelletaan maakuntalain mukaisen viittausäännöksen perusteella lähes identtisesti, voidaan samoja tietojärjestelmiä, joihin on määritelty viimeisen eläkelaitoksen määräytymistä koskevat säännökset, käyttää Kevassa myös näiden eläkejärjestelmien toimeenpanoon. Kustannussäästöjä syntyy myös siitä, kun työeläkealalla jatkossa hakijalle annetaan vain yksi eläkepäätös yhdestä eläkelaitoksesta, eikä että jokainen hakijan työhistorian aikana työskentelyä tai yrittäjätoimintaa vakuuttanut erillinen taho antaa erillisen eläkepäätöksensä.

Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain mukaisen eläketurvan sekä edunjättäjän ei-vilma-eläkkeen jälkeisen perhe-eläkkeen mukaantulosta vilma-käsittelyyn tulee tehtäväksi muutoksia työeläkealan yhteisiin tietojärjestelmiin. Koska keskeiset tietojärjestelmät uusitaan lähivuosina, tehdään nykyisiin tietojärjestelmiintoimeenpanoa varten tarvittavat minimimuutokset. Perhe-eläkkeitä koskevan muutokset kustannuksen koskevat kaikkia eläkevakuuttajia. Lisäksi perhe-eläkkeiden myöntämisestä vilma-menettelyn mukaisesti tulee muutoksia myös eläkevakuuttajien omiin tietojärjestelmiin.

Työeläkealan omia yhteisiä tietojärjestelmiä ollaan uusimassa lähivuosina ja uusimisen yhteydessä ne ja niihin liittyvät prosessit pyritään suunnittelemaan mahdollisimman kokonaiskustannustehokkaiksi vakuutettujen oikeusturvasta huolehtien. Ahvenanmaan maakuntalain ja Suomen Pankin eläketurvan sekä edunjättäjän ei-vilma-eläkkeen jälkeisen perhe-eläkkeen liittäminen vilma-käsittelyn piiriin vähentäisi myös uusien työeläkkeiden toimeenpanossa tarvittavia lisätoiminnallisuuksia.

Keva hoitaa lähes kokonaan julkisen alan työeläkkeiden toimeenpanon, joista valtaosa kuuluu nyt jo vilma-menettelyn piiriin. Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain mukaisen

eläketurvan mukaantulolla saataisiin huomattavia säästöjä, kun Keva pystyisi jatkossa toimeenpanemaan kaikkien julkisten lakien eläketurvaa yhdenmukaisesti. Samoin säästettäisiin tietojärjestelmien vuosittaisissa ylläpitokustannuksissa.

Jos työeläkealan yhteiset tietojärjestelmät voitaisiin uudistaa tukemaan ennen kaikkea vilma-käsittelyn mukaista toimeenpanoa, olisi järjestelmien uusimisen yhteydessä syntyvä säästö arviolta noin 400 000 euroa (ALV 0 %) ja tämän jälkeen jatkossa jatkuvan ylläpidon osalta säästön arvioidaan olevan noin 150 000 euroa vuosittain. Arviossa on huomioitu eläkkeen laskennan, eläkehakemusten ja eläkepäätösten rekisteröintiin tarvittavat järjestelmät. Seurannaisvaikutuksia syntyy muissakin järjestelmissä, mutta edellä mainitut ovat keskeiset järjestelmät, joissa uudistaminen työeläkealalla on lähivuosina edessä.

Viimeistä eläkelaitosta koskevan järjestelyn laajentaminen vähentäisi eri eläkelaitoksissa tehtävää päällekkäistä työtä, kun eri eläkejärjestelmissä tehtävät samaa etuudenhakijaa koskevat päätösten antamiset ja hakemusten moninkertaiset käsittelyt vähenisivät. Samoin vähenisivät eläkkeiden päällekkäiset maksatuskustannukset ja muun muassa päällekkäiset valvontatoimet. Esityksellä ei olisi vaikutusta eläkkeiden rahoitukseen eikä eläke-etuuksiin.

4.2.1.2 Tietojen saamista koskevien säännösten täsmentäminen

Kanta-palveluiden kysely- ja välityspalvelun käyttöönotolla mahdollistetaan työeläkealan tarvitsemien terveydentilatietojen viivytyksetön saaminen työkyvyttömyys- ja kuntoutusetuuden ratkaisemiseksi, mikä nopeuttaa työeläkealalla etuusasian ratkaisemista ja näin parantaa etuudenhakijan asemaa.

Kannan Kysely- ja välityspalvelun käyttöönotto aiheuttaa muutoksia työeläkealan yhteisiin tietojärjestelmiin. Järjestelmäkustannukset ovat arviolta noin 250 000 euroa. Ehdotetut lakimuutokset mahdollistavat osaltaan Kelan Kanta-palvelun Kysely- ja Välitys-palvelun tarkoituksenmukaisen käytön työeläkealalla.

4.2.1.3 Vaikutukset etuudensaajiin

Viimeisen eläkelaitoksen periaatteen laajentaminen parantaisi eläkkeenhakijan ja -saajan oikeusturvaa. Eläkkeenhakija saisi samanaikaisesti päätöksen eri eläkejärjestelmien eläkkeistä. Ehdotuksen mukaan Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain mukaisen eläketurvan piirissä olevan eläkkeenhakijan työeläkeasioiden hoitaminen yksinkertaistuisi. Eläkkeenhakija saisi samanaikaisesti päätöksen kaikkien viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn piiriin kuuluvien eläkejärjestelmien eläkkeistä. Eläkkeenhakijan tarvitsisi olla yhteydessä vain yhteen eläkelaitokseen eli Kevaan, joka huolehtisi muidenkin järjestelyn piiriin kuuluvien eläkelaitosten puolesta eläkkeen maksamisesta ja muista eläkelaitosten tehtävistä. Sama koskisi myös edunjättäjän jälkeen myönnettävän perhe-eläkkeen osalta ehdotettavaksi tehtävää muutosta.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Valmistelussa ei noussut esille muita toteuttamisvaihtoehtoja kuin pysyminen nykytilassa tai ehdotuksen mukainen viimeisen eläkelaitoksen periaatteen laajentaminen. Jos viimeisten eläkelaitoksen menettelyä ei laajennettaisi, ns. vilma-käsittelyn lisäksi eläkelaitosten prosesseissa ja yhteisissä tietojärjestelmissä ylläpidettäisiin ja mahdollistettaisiin edelleen ei-vilma-käsittely niiden tilanteiden osalta, joissa vilma-käsittelyä ei voida lain mukaan soveltaa.

Tämä lisäisi huomattavasti tietojärjestelmien monimutkaisuutta ja ylläpidettävän sovelluslogiikan kokoa ja kustannuksia. Tällä vaihtoehdolla ei myöskään saavutettaisi etuudensaajien asemaa parantavia vaikutuksia.

6 Lausuntopalaute

Luonnos hallituksen esitykseksi julkaistiin 6.5.2026 sähköisessä lausuntopalvelussa. Vastausaikaa oli 17.6.2026 asti. Lausuntoja saatiin 18 kappaletta. Lausunnon antoivat Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Akava ry, Finanssiala ry, Finanssivalvonta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Eläketurvakeskus, Eläkesäätiöyhdistys ESY ry, Keva, Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Merimieseläkekassa, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, STTK ry, Suomen Pankki, Tietosuojavaltuutetun toimisto ja Työeläkevakuuttajat TELA ry. Lisäksi lausunnot saatiin kahdelta yksityishenkilöltä. Oikeusministeriö ja valtiovarainministeriö ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa asiassa. Lausuntoyhteenveto on julkaistu valtioneuvoston Hankeikkunassa asianumerolla STM183:00/2025.

Viimeisen eläkelaitoksen periaatteen laajentaminen

Lausunnonantajat kannattivat viimeisen eläkelaitoksen periaatteen laajentamista koskevia muutoksia. Esimerkiksi Suomen pankin lausunnon mukaan ehdotetut muutokset yksinkertaistaisivat ja sujuvoittaisivat eläketurvan toimeenpanoa ja parantaisivat eläkkeensaajan asemaa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus toi lausunnossaan esille muun muassa, että muutokset parantavat eläkkeen saajien oikeusturvaa. Eläketurvakeskus katsoi lausunnossaan, että ehdotetut muutokset sujuvoittavat eläkkeen hakemista viimeisen eläkelaitoksen menettelyn laajentamisen piiriin tulevien Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan henkilöstön eläketurvan sekä Ahvenanmaan maakunnan maakuntalain mukaisen eläketurvan (ajalta ennen 2008) osalta.

Tietojen saamista koskevien säännösten muuttaminen

Eläketurvakeskus ja Finanssiala ry pitivät tietojen saamista koskevien säännösten muuttamista tärkeänä. Myös Keva ja TELA ry kannattivat ehdotettua muutosta. Akava ry ja SAK ry totesivat lausunnossaan, että tietojensaantioikeuksia koskevan muutoksen perusteluissa voisi selvennyksenä todeta, että ensisijaisesti hakijan on edelleen toimitettava eläkelaitokselle terveydentilastaan laadittu lääkärinlausunto. Yksikään lausunnonantaja ei vastustanut tietojensaantia koskevaa muutosta. Tietosuojavaltuutetun toimisto kuitenkin katsoi lausunnossaan, että tietojen saamista koskevia säännöksiä on täsmennettävä joiltain osin ja perusteluja on täydennettävä. Lausuntopalautteen takia lakiluonnosta muutettiin siten, että TyEL 198 §:n 1 momentin 2 kohdan a alakohdasta poistettiin sanat ”ja muut asiakirjat” sekä lisättiin kahden vuoden aikarajoitus tietojen luovuttamiselle. Lisäksi TyEL 198 §:n uuteen 3 momenttiin lisättiin selvennyksenä lause ”jollei hakija niitä itse toimita”. Lisäksi lukua 12 (Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys) täydennettiin.

Eläkeasioiden neuvottelukunta

Finanssivalvonta totesi, että eläkeasioiden neuvottelukunnan tehtävinä mainittuja yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisen ratkaisulinjan toteutumisen varmistamista tai suositusten antamista yksittäisissä työkyvyttömyyseläke- ja kuntoutustapauksista ennen niiden ratkaisemista ei ole hallituksen esityksessä lainkaan käsitelty julkisen vallan käytön näkökulmasta. Tämä johtaa Finanssivalvonnan mukaan tarpeettomaan epäselvyyteen

neuvottelukunnan ja sen mahdollisesti yksittäistapauksissa antamien suositusten asemasta suhteessa siihen, että yksittäisiä eläke- ja kuntoutusasioita käsiteltäessä kyse on julkisen hallintotehtävän hoitamisesta ja siten näitä asioita nykyisen perustuslain tulkintakäytännön mukaan hoidettaneen ja ratkaistaneen työeläkevakuutusyhtiöissä virkavastuulla. Yhtiöiden tulee ratkaisuissaan noudattaa voimassa olevaa sääntelyä, ja tämän velvoitteen suhde neuvottelukuntien antamiin suosituksiin tulisi siis arvioida erikseen.

Finanssivalvonta totesi lisäksi, että myöskään Eläketurvakeskuksella nykyisen lain mukaan olevia tehtäviä liittyen työeläkelakien soveltamiskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseen ei ole käsitelty suhteessa ehdotettuihin yhtiökohtaisiin neuvottelukuntiin, joiden tehtävänä olisi antaa suosituksia työeläkelakien mukaisista työkyvyttömyyseläkkeitä ja kuntoutusta koskevista tapauksista.

Myös Eläketurvakeskus toi esille eläkeasioiden neuvottelukunnan tehtävän suhteessa Eläketurvakeskuksen tehtävään. Esityksen perusteluja tarkennettiin julkisen hallintotehtävän osalta sekä sen selventämiseksi, että yksittäisen työeläkevakuutusyhtiön eläkeasioiden neuvottelukunnan tehtävä on erilainen kuin Eläketurvakeskuksen lakisääteinen tehtävä antaa tulkintasuosituksia kaikille yksityisten alojen eläkevakuuttajille yhdenmukaisen ratkaisukäytännön varmistamiseksi.

SAK ry ja STTK ry pitivät tärkeänä ja kannatettavana sitä, että työeläkeyhtiöiden eläkeasioiden neuvottelukunnista säädettäisiin laissa. Akava ry ja Elinkeinoelämän keskusliitto EK kannattivat hallituksen esitysluonnosta kokonaisuudessaan. Tavoitteena on selkeyttää neuvottelukuntien asemaa ja siten nykyistä paremmin mahdollistaa mm. yhtenäisen käytännön muodostuminen. Neuvottelukunta on neuvoa-antava yhteistyöelin, joka voi antaa suosituksia työeläkelakien mukaisista työkyvyttömyyseläkkeitä ja kuntoutusta koskevista tapauksista. Se ei tee päätöksiä eikä sen tekemällä asioiden käsittelyllä ole vaikutusta muutoksenhakuun. Neuvottelukunnilla on kuitenkin tarpeellinen rooli eläkeyhtiöiden ratkaisulinjan läpinäkyvyyden ja vakuutettujen yhdenvertaisen kohtelun edistämisessä.

Finanssiala ry ja Tela ry totesivat, että neuvottelukunnan jäsenlukua olisi hyvä täsmentää. Lisäksi yhdistykset ehdottivat, että lainsäädäntöön tai sen perusteluihin täsmennettäisiin, että neuvottelukunnan suositukset eivät sido työeläkevakuutusyhtiötä. Samansisältöinen toteamus on olemassa myös tapaturma-asiain korvauslautakunnan osalta. Tela toi esiin myös sen, että perusteluihin olisi hyvä lisätä, että neuvottelukunnan käsittelyyn voi tuoda esimerkiksi tapauksia, jotka ovat eläkeyhtiön arvion mukaan sellaisia, joiden kautta esimerkiksi eläkeyhtiön havaitsemia muutoksia liittyen sairauksien esiintyvyyteen, hoitomahdollisuuksien kehittymiseen ja toisaalta etuushakemusten ilmiöihin ja oikeuskäytänteisiin voidaan saattaa työmarkkinaosapuolten tietoisuuteen. Näiden lausuntojen perusteella täsmennettiin säännöskohtaisia perusteluja.

Neuvottelukuntaa koskeva ehdotus poistettiin esityksestä säätämisjärjestysperusteluihin liittyvien täydennystarpeiden vuoksi.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Työntekijän eläkelaki

107 §. *Työskentelyä sekä yksityisen että julkisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla*. Pykälässä säädetään toimivaltaisen eläkelaitoksen määräytymisestä ja tehtävistä tilanteissa, joissa työntekijällä tai yrittäjällä on vakuutettua työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen työn tai yrittäjätoiminnan lisäksi yhdessä tai useammassa viimeisen eläkelaitoksen

järjestelyyn kuuluvassa julkisten alojen työeläkelakien mukaisessa palvelussuhteessa. Pykälän 2 momentissa säädetään tilanteista, joissa viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei noudateta, vaan kukin eläketurvaa toimeenpaneva eläkelaitos ratkaisee eläkeasian omalta osaltaan erikseen. Viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei noudateta niissä tilanteissa, joissa työtekijän työansioita on tarkasteltavien kahden viimeisen kalenterivuoden aikana vakuutettu määrältään eniten sellaisessa eläkejärjestelmässä, joka ei ole mukana viimeisen eläkelaitoksen järjestelyssä, kuten Suomen Pankin tai Ahvenanmaan maakuntalain mukainen eläketurva. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain eläketurvasta poistettaisiin, jonka jälkeen viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä sovellettaisiin myös Kevan hoitaessa Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain mukaisia eläkeasioita. Myös säännökset päätösyhdistelmästä soveltuisivat jatkossa Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain palveluksessa olevien eläkkeisiin. Pykälässä säädettäisiin Suomen Pankista, mutta se samalla kattaisi myös Finanssivalvonnan henkilöstön, koska Finanssivalvontaan sovelletaan Suomen Pankin henkilöstöä koskevia säännöksiä Finanssivalvonnasta annetun lain 2 §:n mukaan.

107 a §. *Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien ja julkisten alojen eläkelain mukaisilla aloilla*. Pykälän 1 momentissa säädetään pääsäännöstä, jonka mukaan viimeinen eläkelaitos määräytyy eläkejärjestelmäkohtaisesti siten, että viimeinen eläkelaitos on sen eläkejärjestelmän mukainen eläkelaitos, jossa työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten viimeisen kahden kalenterivuoden aikana. Pykälän 4–5 momentissa säädetään poikkeustilanteista, joissa viimeisen eläkelaitoksen järjestelyssä viimeinen eläkelaitos ei määräydy vakuutettujen työansioiden perusteella, vaan eläkeasian käsittelee aina julkisten alojen eläkelaitos Keva.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättävän uusi 3 kohta, jossa säädettäisiin, että vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä viimeinen eläkelaitos on vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta aina Keva, jos työntekijällä tai edunjättäjällä olisi eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan. Pykälässä säädettäisiin Suomen Pankista, mutta se samalla kattaisi myös Finanssivalvonnan henkilöstön, koska Finanssivalvontaan sovelletaan Suomen Pankin henkilöstöä koskevia säännöksiä Finanssivalvonnasta annetun lain 2 §:n mukaan.

Pykälän 5 momentissa säädetään viimeisen eläkelaitoksen määräytymisestä työkyvyttömyyseläkeasiassa. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka perusteella käsiteltäessä työkyvyttömyyseläkeasiaa, viimeinen eläkelaitos on vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta aina Keva, jos työntekijällä on eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan, kuitenkin siten, että mikäli kyseessä on tämän lain mukainen kuntoutusetuus, viimeinen eläkelaitos määräytyy vakuutettujen ansioiden mukaan normaalien viimeisen eläkelaitoksen määräytymistä koskevien työntekijän eläkelain 106–110 §:n mukaisesti. Kuntoutusetuuksilla tarkoitettaisiin esimerkiksi kuntoutusrahaa, osittaista kuntoutusrahaa ja kuntoutusavustusta. Syy, miksi viimeinen eläkelaitos määräytyisi tilanteessa eri tavalla, johtuu kuntoutusetuuksien työeläkejärjestelmän sisäisestä rahoituksellisesta eroavaisuudesta suhteessa muihin etuuksiin eli viimeinen eläkelaitos vastaa pääsääntöisesti myös muiden lakien mukaisista kuntoutukseen liittyvistä kustannuksista. Siten Suomen Pankki tai Ahvenanmaa maakunta joutuivat vastaamaan kuntoutuksen kustannuksista myös tilanteessa, joissa hakijalla olisi vuosikymmeniä ollut työskentelyä yksityisten työeläkelakien piirissä ja hänet kuntoutettaisiin tähän yksityisen puolen työhön. Tätä ei voi pitää tarkoituksenmukaisena, joten sen takia kuntoutukset ohjattaisiin tavallisten vilma-sääntöjen mukaisesti eli vakuutettujen työansioiden perusteella mille tahansa eläkelaitokselle.

Poikkeuksena tähän olisi kuitenkin kuntoutuskorotusta koskeva hakemus, jolloin asian ratkaisisi aina Keva, koska kuntoutuskorotus pohjautuu jo aiemmin myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen, ja ehdotettavan 4 kohdan pääsäännön mukaan työkyvyttömyyseläkkeen aiemmin ratkaissut ja sittemmin etuutta maksava eläkelaitos on aina Keva. Samoin kuin vanhuus- ja perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, Keva olisi viimeinen eläkelaitos myös työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä silloin, vaikka työntekijä olisi säilyttänyt oikeutensa yksityisten puolen lisäeläketurvaan.

Pykälän 6 momentissa säädetään tilanteesta, jossa työntekijä voi olla oikeutettu alempaan eläkeikään ja erityisiin karttumaprosentteihin merimieseläkelain mukaisen työskentelyn perusteella, minkä takia momentissa säädetään, että tällaisissa tilanteissa viimeiseksi eläkelaitokseksi määräytyy Merimieseläkekassa, ellei viimeiseksi eläkelaitokseksi määräydy 4 tai 5 momentin perusteella julkisten alojen eläkelaitos Keva. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa olisi aina viimeinen eläkelaitos, jos työntekijällä, jolla on oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan, olisi oikeus jäädä vanhuuseläkkeellä merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä tai työntekijä on eläketapahtumahetkellä merimieseläkelain mukaan vakuutetussa työsuhteessa, eikä Keva ole 4 tai 5 momentin perusteella viimeinen eläkelaitos.

107 b §. *Työansioihin luettavat ansiot*. Pykälässä määritellään selvyyden vuoksi, mitä yksityisten alojen työeläkelakien mukaan vakuutetuilla työansioilla tarkoitetaan yksityisten alojen ratkaisevaa eläkelaitosta tai viimeistä eläkelaitosta määriteltäessä. Voimassa olevan 1 momentin viimeisen lauseen mukaan, vaikka Suomen Pankin henkilöstön eläketurva vakuutetaan julkisten alojen eläkelain mukaan, Suomen Pankin palveluksesta ansaittuja työansioita ei oteta huomioon sovellettaessa 107 ja 107 a §:ssä olevia säännöksiä viimeisen eläkelaitoksen määräytymisestä. Koska esityksessä ehdotetaan, että Suomen Pankin eläketurva tulisi mukaan viimeisen eläkelaitoksen käsittelyn piiriin, ehdotetaan 1 momenttia muutettavaksi siten, että Suomen Pankkia koskenut lause poistetaan kokonaan. Muutoksen jälkeen Suomen Pankin eläketurvan piirissä vakuutetut työansiot otettaisiin huomioon määriteltäessä viimeistä eläkelaitosta. Käytännössä tämä koskisi vain kuntoutusetuuksia siten kuin 107 a §:n 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi. Myös Ahvenanmaan maakunnan maakuntalain mukaisesti vakuutetut työansiot otettaisiin vastaavalla tavalla huomioon.

183 §. *Kustannusten selvittely*. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi Suomen Pankin eläketurvan ja Ahvenanmaan maakuntalain mukaisen eläketurvan viimeisen eläkelaitoksen menettelyn piiriin siirtymisestä johtuvat teknisluontoiset muutokset, joiden perusteella Eläketurvakeskus selvittäisi työeläkelakien toimeenpanosta huolehtivien eläkelaitosten keskinäisen vastuun momentissa tarkoitetuista kustannuksista. Nykyisin voimassa olevan momentin mukaan Suomen Pankin vastuu on sisältynyt momentin viimeiseen erilliseen lauseeseen, koska siitäkin huolimatta, että Keva toimeenpanee Suomen Pankin eläketurvaa, Suomen Pankki on ollut muista Kevan toimeenpantavista eläketurvista eroava juuri siksi, ettei se ole kuulunut viimeisen eläkelaitoksen menettelyn piiriin. Nyt sen siirtyessä viimeisen eläkelaitoksen menettelyn piiriin, säädettäisiin Suomen Pankista samassa virkkeessä, missä säädetään muistakin työeläkelakien toimeenpanosta huolehtivista eläkelaitoksista. Momentin loppuun ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan Kevan osalta Eläketurvakeskuksen tekemässä kustannusten selvittelyssä otettaisiin huomioon myös ne kustannukset, joilla Ahvenanmaan maakunta vastaa tämän lain 3 §:ssä säädetyn 2 momentin 4 kohdassa mainitun maakuntalain (Eräiden valtakunnassa voimassa olevien julkisten alojen eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (Ålands författningssamling 2016:76) perusteella henkilöstönsä eläketurvan rahoituksesta.

184 §. *Päätös kustannusten jakamisesta*. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi muutokset Ahvenanmaan maakunnan maakuntalain mukaisen eläketurvan siirtymisestä viimeisen eläkelaitoksen käsittelyn piiriin. Ahvenanmaan maakunnan osalta toimittaisiin kustannustenjakoa koskevan päätöksen osalta samalla lailla kuin mitä voimassa olevassa momentissa on säädetty muiden Kevan toimeenpanon piiriin kuuluvien toimijoiden (esim. Suomen Pankki, valtio, Kirkon eläkerahasto, Kansaneläkelaitos) osalta.

Eläketurvakeskus antaisi kustannustenjakoa koskevan päätöksen Kevalle eriteltynä niin, että päätöksessä näkyvät eri toimijoiden, myös Ahvenanmaan maakuntalain mukaisesta eläketurvasta Ahvenanmaan vastuulle tulevat kustannukset, kullekin niistä erikseen säädetyn rahoitusvastuun mukaisessa suhteessa. Suomen Pankin osalta ei ole tarvetta tehdä muutosta, koska Suomen Pankista säädetään pykälässä jo nykyisinkin.

198 §. *Oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi*. Pykälässä säädetään eläkelaitoksen, Eläketurvakeskuksen ja tämän lain mukaisen muutoksenhakuelimen oikeudesta saada salassapitosäännösten ja muiden rajoitusten estämättä eläke- ja etuusasian ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja. Voimassa olevan työntekijän eläkelain 198 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja työntekijän eläkelain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta seuraavat käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten välttämättömät tiedot, jollei hakija niitä itse toimita: a) lausunnot ja muut asiakirjat, jotka on laadittu työeläke- ja kuntoutusasiaa varten; b) B-lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta sairauspäivärahaan, osasairauspäivärahaa, kuntoutustukea, osakuntoutustukea, työkyvyttömyyseläkettä, työuraeläkettä, työssä jatkamismahdollisuuksia tai ammatillista kuntoutusta varten sekä työkykyä koskevat laajat B-lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta, c) muut kuin a ja b alakohdassa tarkoitetut tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä.

Lain 198 §:n 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi, sillä työeläkejärjestelmä siirtyy vastaanottamaan eläke- ja etuusasian toimeenpanossa tarpeelliset terveydentilaa koskevat tiedot sähköisesti 1.1.2027 Kelan Kanta-palvelun kysely- ja välityspalvelun kautta. Lääkärinlausuntojen vastaanottaminen Kanta-palveluiden kysely- ja välityspalvelun kautta edellyttää työeläkelakien muutosta, jotta säännökset mahdollistavat terveydentilaa koskevien tietojen vastaanottamisen ilman tiedon luovuttajan (rekisterinpitäjä) harkintaa siinä vaiheessa, kun ns. asiakastietolain (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä, 703/2023) 76 §:ää koskeva muutos tulee voimaan.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) mukaan henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus edellyttää, että käsittelylle on asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukainen oikeusperuste. Mikäli käsittelyyn lisäksi kuuluu erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyä, tulee asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisen oikeusperusteen lisäksi jonkin asetuksen 9 artiklan 2 kohdan edellytyksistä täyttyä. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvilla tiedoilla tarkoitetaan yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaan sellaisia henkilötietoja, joista ilmenee henkilön rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus, ammattiliiton jäsenyys tai terveyttä,

seksuaalista käyttäytymistä tai suuntautumista koskevia tietoja. Kyse voi myös olla geneettisten tai biometristen tietojen käsittelystä henkilön tunnistamiseksi.

Työntekijän eläkelain 198 §:n mukaisesti käsiteltävien henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisten velvoitteiden noudattamiseksi. Eläke- ja etuusasian ratkaiseminen on työeläkealan lakisääteinen velvoite. Lähtökohtana työeläkeasioissa on, että etuudenhakija toimittaa tiedot itse. Työeläke-etuuksia koskevat asiat tulevat vireille etuudenhakijan hakemuksella, johon hänen tulisi liittää asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Käytännössä esim. eläkkeenhakijan voi olla hankala tietää, mitä tietoja eläkelaitos tarvitsee eläkeasian ratkaisemiseksi. Eläkelaitos, Eläketurvakeskus ja muutoksenhakuelin tarvitsevatkin usein lisäselvityksiä, jotta asia saadaan asianmukaisesti ratkaistua. Kun henkilötietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaiseen oikeusperusteeseen, unionin jäsenvaltiot voivat yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisen sääntelyliikkumavaran puitteissa pitää voimassa tai antaa yksityiskohtaisempia säännöksiä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi, mikä mahdollistaa asetusta täsmentävän kansallisen sääntelyn. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa edellytetään lisäksi, että kun henkilötietojen käsittely perustuu tähän oikeusperusteeseen, käsittelystä on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Tarkoitetun käsittelyn perustasta säädetään jo nykyisin työntekijän eläkelain 198 §:ssä, johon ehdotetaan muutoksia tietojen saamiseksi Kansaneläkelaitoksen Kannan kysely- ja välityspalvelun kautta. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittely on jo nykyisen säännöksen asettamissa rajoissa sallittua. Oikeutta käsitellä terveystietoja on käsitelty työntekijän eläkelain aiemmissa esitöissä (HE 64/2019) tietosuojasääntelyn näkökulmasta. Ehdotuksessa on tarkoitus muuttaa voimassa olevaa työntekijän eläkelain 198 §:ää mahdollistaen jo nykyisin voimassa olevien tiedonsaantioikeuksien mukaisten tietojen saaminen tietyiltä osin ilman rekisterinpitäjän harkintaa.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, kuten terveydentilaa koskevien henkilötietojen käsittely eläkeasioiden käsittelyssä perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b alakohtaan ja sitä täydentävän kansallisen tietosuojalain (1050/2018) sääntelyyn. Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittely on kielletty, ellei käsittelylle ole 9 artiklan mukaista perustetta. Artiklan 2 kohdan b-alakohdan mukaan käsittely on sallittu, jos se on tarpeen rekisterinpitäjän tai rekisteröidyn velvoitteiden ja erityisten oikeuksien noudattamiseksi työoikeuden, sosiaaliturvan ja sosiaalisen suojelun alalla, siltä osin kuin se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisessa työehtosopimuksessa, jossa säädetään rekisteröidyn perusoikeuksia ja etuja koskevista asianmukaisista suojatoimista. Tietosuojalain 6 §:ssä on kansallisesti säädetty erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta käsittelystä. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka on välttämätöntä rekisterinpitäjälle laissa säädetyn yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. (Lailla 380/2026 muutettu 1 ja 2 kohta tulevat voimaan 1.9.2026.) Nämä säännökset oikeuttavat käsittelemään erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja lakisääteisen työeläketurvan toimeenpanossa.

Luvussa 12 (Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys) käsitellään perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä. Tietojen antaminen ilman rekisterinpitäjän harkintaa edellyttää, että laissa on yksityiskohtaisesti säädetty tiedot, jotka ovat tarpeellisia eläke- ja etuusasian ratkaisemiseksi. Koska tarpeelliset tiedot on jo nykyisin lueteltu melko tyhjentävästi TyEL:n 198 §:n 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa, kohdan 2 alkuosan määritelmä välttämättömistä tiedoista ehdotetaan muutettavaksi tarpeellisiksi tiedoiksi. Lisäksi lain 198 §:n 1 momentin 2 kohdan a

alakohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan sanat ”ja muut asiakirjat”. Kun tietoja luovutetaan jatkossa tarpeellisuusvaatimuksen perusteella, tarkoitetut tietosisällöt tulee luetella tyhjentävästi. Nykyisessä a alakohdassa tarkoitetut muut välttämättömät asiakirjat olisi muutoksen jälkeen mahdollista saada uuden 3 momentin nojalla. Lisäksi a alakohtaan lisättäisiin kahden vuoden aikaraja. Lain 1 momentin 2 kohdan b alakohdassa on vastaava kahden vuoden aikaraja, mikä tulee lisätä myös a alakohtaan, kun tietoja luovutetaan jatkossa tarpeellisuusvaatimuksen perusteella. Muutoksen jälkeen a alakohdan sanamuoto olisi ”lausunnot, jotka on laadittu työeläke- tai kuntoutusasiaa varten tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta”.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan b alakohdassa säädetään B-lääkärinlausunnosta. Uusi BC-lääkärinlausunto tulee korvaamaan nykyiset B- ja C-lääkärinlausunnot, minkä vuoksi ehdotetaan b alakohtaa muutettavaksi siten, että B-lääkärinlausunto korvataan sanalla lääkärinlausunto. Näin työeläkeala olisi oikeutettu saamaan kaikki ne 2 kohdan b alakohdassa määritellyt lääkärinlausunnot, jotka on laadittu 2 kohdan b alakohdassa määriteltyihin käyttötarkoituksiin ja joiden tarpeellisuus työeläkealan päätöksenteossa on 2 kohdassa tyhjentävästi määritelty.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan c alakohdassa säädetään oikeudesta saada muita kuin a ja b alakohdissa tarkoitettuja tietoja eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä. Säännöksen c alakohta sisältää tietoja, joita ei voi etukäteen määritellä tarpeellisiksi, vaan niiden välttämättömyys on arvioitava tapauskohtaisesti. Tämän vuoksi ehdotetaan 1 momenttia muutettavaksi siten, että 2 kohdan c alakohta erotettaisiin a ja b alakohdista ja c alakohta siirrettäisiin uudeksi 3 momentiksi. Uuden 3 momentin mukaan eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada muut kuin 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jos ne ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten, jollei hakija itse niitä toimita. Momentin 2 kohdan c alakohdan siirtäminen uudeksi 3 momentiksi mahdollistaisi nykytilaa vastaavasti sen, että työeläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja muutoksenhakuelimellä olisi oikeus saada myös muut välttämättömät terveydentilaa ja työkykyä koskevat tiedot. Uuden 3 momentin tietojen osalta rekisterinpitäjän tulisi jatkossakin harkita momentissa lueteltujen välttämättömien tietojen luovuttaminen. Käsittelyn sitominen välttämättömyyteen on perusteltua myös sen vuoksi, että sääntely jättäisi rekisterinpitäjälle edelleen harkintamarginaalia arvioida, mitä erityisiä henkilötietoryhmiä ja kuinka laajasti tiedonsaajan olisi välttämätöntä käsitellä. Toisaalta säännöksessä on pyritty rajaamaan sitä, mitä tietoja on oikeus luovuttaa, mikä osaltaan auttaa rekisterinpitäjää välttämättömien tietojen luovutuksen arvioinnissa. Koska säännöksen nojalla käsiteltäviä tietoja ei ole mahdollista yksilöidä tyhjentävästi, on ehdotetun sääntelyn oikeasuhteisuuden ja välttämättömyyden varmistamiseksi siirrettävä ehdotuksen mukaisesti työntekijän eläkelain 198 §:n 1 momentin 2 kohdan c alakohta pykälään omaksi momentikseen.

Tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa on säädetty rekisteröidyn perusoikeuksia ja etuja koskevista asianmukaisista suojatoimista erityisiä henkilötietoryhmiä käsiteltäessä. Tällaisina suojatoimina mainitaan esimerkiksi toimenpiteet, joilla on jälkeenpäin mahdollista varmistaa ja todentaa kenen toimesta henkilötietoja on tallennettu, muutettu tai siirretty, toimenpiteet, joilla parannetaan henkilötietoja käsittelevän henkilöstön osaamista sekä toimenpiteet, joilla käsittelyjärjestelmien ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvien palveluiden jatkuva luottamuksellisuus, eheys, käytettävyys ja vikasietoisuus taataan, mukaan lukien kyky palauttaa nopeasti tietojen saatavuus ja pääsy tietoihin fyysisen tai teknisen vian sattuessa. Rekisterinpitäjän on toteutettava asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn

oikeuksien suojaamiseksi. Rekisterinpitäjä vastaa tietojenluovutuksen lainmukaisuudesta. Kansaneläkelaitoksen Kanta-palvelun kysely- ja välityspalvelun teknisen toteutuksen mukaisesti tiedot rajataan siten, ettei tarpeettomien terveystietojen jakaminen ole mahdollista. Näin ollen rekisteröidyn oikeuksille ei aiheudu muutoksen myötä nykyistä suurempia riskejä. Rekisteröityjen oikeuksia turvaa osaltaan myös se, että hakija toimittaa tiedot lähtökohtaisesti itse. Jos hakija ei toimita tietoja itse, eläkelaitoksella on oikeus pyytää tiedot Kanta-palvelusta. Eläkelaitos, Eläketurvakeskus ja työntekijän eläkelaissa tarkoitettu muutoksenhakuelin voisi säilyttää terveydentilatietoja vain niin kauan kuin lakisääteisten tehtävien toteuttaminen edellyttää. Myös työeläkelaeissa säädetään tietojen säilyttämisen ajoista (mm. TyEL 218 §).

Tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetään käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta. Henkilötiedot on kerättävä tiettyä nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohdan perusteella henkilötietojen hyödyntäminen muussa tarkoituksessa kuin mihin ne on alun perin kerätty, on mahdollista rekisteröidyn suostumuksen tai käsittelyn perustuessa sellaiseen unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön, joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tällaisena tavoitteena on mainittu jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet, erityisesti jäsenvaltiolle tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu, mukaan lukien rahaan, talousarvioon ja verotukseen liittyvät asiat sekä kansanterveys ja sosiaaliturva.

Ehdotetuissa muutoksissa on kyse sosiaaliturvan toteuttamisesta. Työntekijän eläkelain 198 §:n mukaiset terveydentilatiedot ovat tarpeellisia rekisterinpitäjän lakisääteisten velvoitteiden noudattamiseksi. Luovutettaessa potilastietoja terveydenhuollosta eläkelaitokselle, Eläketurvakeskukselle tai muutoksenhakuelimelle, on kyse tietojen luovuttamisesta muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on alun perin kerätty. Siten terveydentilatietojen luovuttamisesta terveydenhuollon organisaatiolta eläkelaitokselle tulee säätää kansallisella lailla tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohdan edellyttämällä tavalla. Ehdotetuissa säännöksissä on kysymys lakisääteisten sosiaalivakuutusetuuden ratkaisemisen kannalta tarpeellisten ja välttämättömien tietojen luovuttamisesta. Tiedonsaantioikeus on rajattu laissa lueteltuihin sosiaalivakuutusetuuksia varten laadittuihin lausuntoihin ja muihin asian ratkaisemisen kannalta tarpeellisiin ja välttämättömiin tietoihin. Työeläkealalla terveydentilatiedot ovat välttämättömiä mm. työkyvyttömyyseläkeasian ratkaisemisessa ja terveydentilatietoja tarvitaan usein pidemmältä ajalta, jotta pystytään arvioimaan hakijan jäljellä oleva työkyky riittävän kattavasti. Tietojen antajan harkinta voi merkitä sitä, että riittävän kattavan terveydentilaa koskevan selvityksen saamiseksi usean eri rekisterinpitäjän tulee harkita tietojen tarpeellisuutta tiedonsaajan toiminnassa. Tämä voi tarkoittaa työkyvyttömyyseläkkeen hakijan asian käsittelyn viivästymistä. Jotta hakijan asia saadaan ratkaistua mahdollisimman nopeasti, työeläkealan toimijoiden olisi saatava tiedot sähköisen asiakirjaliikenteen kautta ilman rekisterinpitäjän harkintaa. Siten ehdotettuja säännöksiä voidaan pitää demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömänä ja oikeasuhtaisena toimenpiteenä sosiaaliturvajärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi.

7.2 Laki Eläketurvakeskuksesta

4 §. *Eläketurvakeskuksen oikeus saada ja käyttää tietoja tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan*. Pykälässä säädetään Eläketurvakeskuksen oikeudesta saada ja käyttää tietoja tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Säännöksen 1 momentin 1 kohdan d alakohdassa viitataan työntekijän eläkelain 198 §:n 1 momentin 2 kohdan a-c alakohtaan siten, että Eläketurvakeskuksella on oikeus saada tilasto- tutkimus- ja kehittämistoimintaansa lainkohdassa tarkoitetut tiedot. Säännöksen d alakohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että

siitä siinä viitattaisiin a-c alakohdan sijasta a ja b alakohtaan sekä 3 momenttiin sen mukaisesti kuin työntekijän eläkelain 198 §:ää ehdotetaan muutettavaksi.

7.3 Työntekijän eläkelain voimaanpanolaki

7 §. Pykälässä säädetään viimeisen eläkelaitoksen periaatetta koskevien lainkohtien soveltamista koskevista rajoituksista. Viimeisen eläkelaitoksen periaate tuli voimaan vuoden 2004 alusta ja sen soveltamiseen tehtiin sen voimaantullessa tiettyjä rajoituksia. Työntekijän eläkelain voimaantulleessa 1.1.2007 säädettiin, että edellä mainitut rajoitukset viimeisen eläkelaitoksen periaatteen soveltamisesta koskevat myös sellaisia eläkehakemuksia, jotka ovat tulleet vireille työntekijän eläkelain voimaantulon jälkeen. Pykälän viimeisen virkkeen mukaan perhe-eläkettä myönnettäessä viimeisen eläkelaitoksen periaatetta ei sovelleta, jos perhe-eläke perustuu edunjättäjän kuollessaan saamaan sellaiseen eläkkeeseen, johon viimeisen eläkelaitoksen periaatetta ei ollut sovellettu. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän viimeinen virke poistetaan, jonka jälkeen viimeisen eläkelaitoksen periaatetta sovellettaisiin myönnettäessä perhe-eläkettä, vaikka perhe-eläke perustuisikin edunjättäjän kuollessaan saamaan sellaiseen eläkkeeseen, johon viimeisen eläkelaitoksen periaatetta ei ollut sovellettu.

7.4 Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta

10 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi vastaava muutos kuin mitä ehdotetaan työntekijän eläkelain voimaanpanolain 7 §:ään. Pykälän viimeisen virkkeen mukaan perhe-eläkettä myönnettäessä viimeisen eläkelaitoksen periaatetta ei sovelleta, jos perhe-eläke perustuu edunjättäjän kuolleessaan saamaan sellaiseen eläkkeeseen, johon viimeisen eläkelaitoksen periaatetta ei ollut sovellettu. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän viimeinen virke poistetaan, jonka jälkeen viimeisen eläkelaitoksen periaatetta sovellettaisiin myönnettäessä perhe-eläkettä, vaikka perhe-eläke perustuisikin edunjättäjän kuollessaan saamaan sellaiseen eläkkeeseen, johon viimeisen eläkelaitoksen periaatetta ei ollut sovellettu.

7.5 Maatalousyrittäjän eläkelaki

IV osa. *Maatalousyrittäjien eläkelaitos*. Ehdotuksen mukaan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimeksi muutettaisiin Mela. Näin ollen lain neljännen osan otsikon nimi muutettaisiin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta Melaksi. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimi olisi jatkossa myös ruotsin kielellä Mela.

114 §. *Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät.* Pykälässä säädetään Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävistä. Esitetään, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimeksi muutettaisiin Mela. Näin ollen pykälän otsikko muutettaisiin Melaksi ja pykälän 1–4 momentissa olevat maininnat Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta muutettaisiin Melaksi. Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa täsmennettäisiin, että Mela on eläkelaitos. Tällä tarkoitetaan, että Mela olisi edelleen juridiselta luonteeltaan lailla säädetty eläkelaitos, eikä nimenmuutos aiheuttaisi muutosta tähän. Melan muut lakisääteiset tehtävät pohjautuvat Melan eläkelaitoksena maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle myöntämään työeläkevakuutukseen. Pykälän 5 momentissa säädetään, että Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi käyttää nimestään lyhennettä Mela, ruotsiksi LPA. Pykälän 5 momentti kumottaisiin.

7.6 Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta

9 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi vastaava muutos kuin mitä ehdotetaan työntekijän voimaanpanolain 7 §:ään. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän viimeinen virke

poistetaan, jonka jälkeen viimeisen eläkelaitoksen periaatetta sovellettaisiin myönnettäessä perhe-eläkettä, vaikka perhe-eläke perustuisikin edunjättäjän kuollessaan saamaan sellaiseen eläkkeeseen, johon viimeisen eläkelaitoksen periaatetta ei ollut sovellettu.

7.7 Merimieseläkelaki

1 §. *Lain tarkoitus*. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa todettaisiin Merimieseläkekassan voivan käyttää nimestään nykyisin jo vakiintuneesti käytössä olevaa lyhennettä MEK. Vastaavasti ruotsinkielisessä laissa todettaisiin, että Merimieseläkelassa voi käyttää nimestään nykyisin jo vakiintuneesti käytössä olevaa lyhennettä SPK.

172 §. *Valtuuskunnan koolle kutsuminen*. Pykälän 2 momentin mukaan kutsu kokoukseen on toimitettava jokaiselle valtuuskunnan jäsenelle ja varajäsenelle hänen ilmoittamallaan osoitteella lähetettävällä kirjatulla kirjeellä, joka on annettava postin kuljetettavaksi varsinaisen kokouksen ollessa kysymyksessä vähintään kahta viikkoa ja ylimääräisen kokouksen ollessa kyseessä vähintään viikkoa ennen kokousta. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kutsu kokoukseen olisi toimitettava sähköisesti tai postitse viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta. Näin ollen vaatimus kutsun toimittamisesta kirjattuna kirjeenä poistetaan, ja kokouskutsun toimittamisen aikaraja yhtenäistettäisiin.

7.8 Laki merimieseläkelain voimaanpanosta

3 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi vastaava muutos kuin mitä ehdotetaan työntekijän voimaanpanolain 7 §:ään. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän viimeinen virke poistetaan, jonka jälkeen viimeisen eläkelaitoksen periaatetta sovellettaisiin myönnettäessä perhe-eläkettä, vaikka perhe-eläke perustuisikin edunjättäjän kuollessaan saamaan sellaiseen eläkkeeseen, johon viimeisen eläkelaitoksen periaatetta ei ollut sovellettu.

7.9 Julkisten alojen eläkelaki

117 §. *Viimeisen eläkelaitoksen tehtävät*. Pykälän 2 momentissa säädetään nykyään tilanteista, joissa viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei noudateta, vaan kukin eläketurvaa toimeenpaneva eläkelaitos ratkaisee eläkeasian kukin omalta osaltaan erikseen. Viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei noudateta niissä tilanteissa, joissa työtekijän työansioita on tarkasteltavien kahden viimeisen kalenterivuoden aikana vakuutettu määrältään eniten sellaisessa eläkejärjestelmässä, joka ei ole mukana viimeisen eläkelaitoksen järjestelyssä, kuten Suomen Pankin tai Ahvenanmaan maakuntalain mukainen eläketurva. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain eläketurvasta poistettaisiin, jonka jälkeen viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä sovellettaisiin myös Kevan hoitaessa Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakuntalain mukaisia eläkeasioita. Pykälässä säädettäisiin Suomen Pankista, mutta se samalla kattaisi myös Finanssivalvonnan henkilöstön, koska Finanssivalvontaan sovelletaan Suomen Pankin henkilöstöä koskevia säännöksiä Finanssivalvonnasta annetun lain 2 §:n mukaan.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Momentissa säädetään poikkeuksesta, jonka mukaan, vaikka Suomen Pankin henkilöstön eläketurva vakuutetaan julkisten alojen eläkelain mukaan, Suomen Pankin palveluksesta ansaittuja työansioita ei oteta huomioon sovellettaessa säännöksiä viimeisen eläkelaitoksen määräytymisestä. Koska esityksessä ehdotetaan, että Suomen Pankin eläketurva tulisi mukaan viimeisen eläkelaitoksen käsittelyn piiriin, ehdotetaan, että momentti kumottaisiin. Muutoksen jälkeen Suomen Pankin eläketurvan piirissä vakuutetut työansiot otettaisiin huomioon määriteltäessä viimeistä eläkelaitosta. Käytännössä tämä koskisi vain kuntoutusetuuksia siten kuin 118 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi. Myös Ahvenanmaan

maakunnan maakuntalain mukaisesti vakuutetut työansiot otettaisiin vastaavalla tavalla huomioon. Muutos vastaisi sisällöllisesti työntekijän eläkelain 107 b §:ään ehdotettua muutosta.

118 §. *Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä julkisten ja yksityisten alojen työeläkelakien piirissä*. Pykälän 1 momentissa säädetään pääsäännöstä, jonka mukaan viimeinen eläkelaitos on aina joko Keva tai yksityisten alojen eläkelaitos, ja 2 momentin mukaan Keva on viimeinen eläkelaitos, jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten viimeisen kahden kalenterivuoden aikana julkisten alojen eläkelaissa.

Pykälän 3–4 momentissa säädetään poikkeustilanteista, joissa viimeisen eläkelaitoksen järjestelyssä viimeinen eläkelaitos ei määräydy vakuutettujen työansioiden perusteella, vaan eläkeasian käsittelee aina julkisten alojen eläkelaitos Keva. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättävän uusi 3 kohta, jossa säädettäisiin, että vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä viimeinen eläkelaitos on vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta aina Keva, jos työntekijällä tai edunjättäjällä olisi eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai Ahvenanmaan maakuntalain (eräiden valtakunnassa voimassa olevien julkisten alojen eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki; Ålands författningssamling 2016:76) mukaiseen eläketurvaan. Pykälässä säädettäisiin Suomen Pankista, mutta se samalla kattaisi myös Finanssivalvonnan henkilöstön, koska Finanssivalvontaan sovelletaan Suomen Pankin henkilöstöä koskevia säännöksiä Finanssivalvonnasta annetun lain 2 §:n mukaan.

Pykälän 4 momentissa säädetään viimeisen eläkelaitoksen määräytymisestä työkyvyttömyyseläkeasiassa. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka perusteella käsiteltäessä työkyvyttömyyseläkeasiaa, viimeinen eläkelaitos on vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta aina Keva, jos työntekijällä on eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan, kuitenkin siten, että mikäli kyseessä on tämän lain mukainen kuntoutusetuus, viimeinen eläkelaitos määräytyy vakuutettujen ansioiden mukaan normaalien viimeisen eläkelaitoksen määräytymistä koskevien mukaisesti. Kuntoutusetuuksilla tarkoitettaisiin esimerkiksi kuntoutusrahaa, osittaista kuntoutusrahaa ja kuntoutusavustusta. Syy, miksi viimeinen eläkelaitos määräytyisi tilanteessa eri lailla, johtuu kuntoutusetuuksien työeläkejärjestelmän sisäisestä rahoituksellisesta eroavaisuudesta suhteessa muihin etuuksiin eli viimeinen eläkelaitos vastaa pääsääntöisesti myös muiden lakien mukaisista kuntoutukseen liittyvistä kustannuksista.

Poikkeuksena tähän olisi kuitenkin kuntoutuskorotusta koskeva hakemus, jolloin asian ratkaisisi aina Keva, koska kuntoutuskorotus pohjautuu jo aiemmin myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen, ja ehdotettavan pääsäännön mukaan työkyvyttömyyseläkkeen aiemmin ratkaissut ja sittemmin etuutta maksava eläkelaitos on aina Keva. Samoin kuin vanhuus- ja perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, Keva olisi viimeinen eläkelaitos myös työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä silloin, vaikka työntekijä olisi säilyttänyt oikeutensa yksityisten puolen lisäeläketurvaan. Muutos vastaisi työntekijän eläkelain 107 §:ään ehdotettua muutosta.

122 §. *Viimeisen eläkelaitoksen kustannukset*. Pykälän 1 momentissa säädetään Kevan oikeudesta periä muilta eläkelaitoksilta eläkekustannukset, jotka sille on aiheutunut, kun se on viimeisenä eläkelaitoksena maksanut eläkkeitä muiden eläkelaitosten puolesta. Lisäksi Kevalla on voimassa olevan pykälän mukaan oikeus periä valtiolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta ja Kansaneläkelaitokselta ne eläkekustannukset, jotka ovat aiheutuneet niiden palveluksesta karttuneen eläkkeen maksamisesta. Jos joku toinen eläkelaitos on toiminut viimeisenä eläkelaitoksena, Keva korvaisi sille kuuluvan eläketurvan hoitamisesta aiheutuvat kustannukset.

Esityksessä ehdotetaan, että Suomen Pankin eläketurva ja Ahvenanmaa maakunnan eläketurva liittyisivät viimeisen eläkelaitoksen menettelyyn, jonka vuoksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi Suomen Pankki, sekä Ahvenanmaan maakunta siltä osin kuin se vastaa eräiden valtakunnassa voimassa olevien julkisten alojen eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2016:76) mukaisesta eläketurvasta.

151 §. *Kevan oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi*. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi vastaava muutos kuin työntekijän 198 §:ään. Julkisten alojen eläkelain 151 §:ssä säädetään Kevan ja tämän lain mukaisen muutoksenhakuelimen oikeudesta saada salassapitosäännösten ja muiden rajoitusten estämättä eläke- ja etuusasian ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja. Tietojen antaminen ilman rekisterinpitäjän harkintaa edellyttää, että laissa on yksityiskohtaisesti säädetty tiedot, jotka ovat tarpeellisia eläke- ja etuusasian ratkaisemiseksi. Koska tarpeelliset tiedot on jo nykyisin lueteltu yksityiskohtaisesti pykälän 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa, kohdan 2 alkuosan määritelmä välttämättömistä tiedoista ehdotetaan muutettavaksi tarpeellisiksi tiedoiksi. Lisäksi pykälän 1 momentin 2 kohdan a alakohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan sanat ”ja muut asiakirjat”. Nykyisessä a alakohdassa tarkoitetut muut välttämättömät asiakirjat voi muutoksen jälkeen saada uuden 3 momentin nojalla. Lisäksi a alakohtaan lisättäisiin kahden vuoden aikaraja. Muutoksen jälkeen a alakohdan sanamuoto olisi ”lausunnot, jotka on laadittu työeläke- tai kuntoutusasiaa varten tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta”.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan b alakohdassa säädetään B-lääkärinlausunnosta. Uusi BC-lääkärinlausunto tulee korvaamaan nykyiset B- ja C-lääkärinlausunnot, minkä vuoksi ehdotetaan b alakohtaa muutettavaksi siten, että B-lääkärinlausunto korvataan sanalla lääkärinlausunto. Näin työeläkeala olisi oikeutettu saamaan kaikki ne 2 kohdan b alakohdassa määritellyt lääkärinlausunnot, jotka on ohjattu käyttötarkoituksensa mukaisesti työeläkealalle ja joiden tarpeellisuus työeläkealan päätöksenteossa on 2 kohdassa määritelty.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan c alakohdassa säädetään oikeudesta saada muita kuin a ja b alakohdissa tarkoitettuja tietoja eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä. Säännöksen c alakohta sisältää tietoja, joita ei voi etukäteen määritellä tarpeellisiksi, vaan niiden välttämättömyys on arvioitava tapauskohtaisesti. Tämän vuoksi ehdotetaan 1 momenttia muutettavaksi siten, että 2 kohdan c alakohta erotettaisiin a ja b alakohdista ja c alakohta siirrettäisiin uudeksi 3 momentiksi. Uuden 3 momentin mukaan Kevalla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä saada muut kuin 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jos ne ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten. Uuden 3 momentin tietojen osalta rekisterinpitäjän tulisi jatkossakin harkita momentissa lueteltujen välttämättömien tietojen luovuttaminen.

167 §. *Tulevan ajan kustannusten jakaantuminen*. Pykälässä säädetään, miten julkisten alojen eläkelain 83 ja 84 §:ssä säädetyt tulevan ajan kustannukset jakautuvat eri julkisten toimijoiden välillä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi Ahvenanmaan maakunta, joka vastaa Ahvenanmaan eläkkeitä koskevan maakuntalain (eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta maakunnassa annettu maakuntalaki, ÅFS 2016:76) mukaan vakuutetusta eläketurvasta.

7.10 Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki

10 §. *Toimeenpano*. Pykälän mukaan lain toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtii maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos, jonka tehtävät hoitaa maatalousyrittäjän eläkelaissa tarkoitettu Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Ehdotuksen mukaan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimi muutettaisiin Melaksi. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Maatalousyrittäjien eläkelaitos muutettaisiin muotoon Mela.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2027. Viimeisen eläkelaitoksen käsittelyn laajentaminen edellyttäisi muutosten tekemistä eläkelaitosten automaattisiin tietojenkäsittelyjärjestelmiin ja Eläketurvakeskuksen ilmoitusliikenteeseen, jonka vuoksi teknisten muutosten saavuttamiseksi olisi varattava riittävästi aikaa. Samasta ajankohdasta on tulossa voimaan myös Tasavallan presidentin asetus, jolla Ahvenanmaan maakunnan eläketoimisto lopettaa eläkelaitoksena toimimisen ja toimeenpanotehtävät siirtyvät Kevalle.

Lait koskisivat niitä eläkkeitä, joita koskeva eläkehakemus tulee vireille lakien tultua voimaan.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

9.1 Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja

Eläkelaitoksen, Eläketurvakeskuksen ja työeläkelan muutoksenhakuelinten tiedonsaantioikeutta koskeviin säännöksiin ehdotettavia muutoksia[2] tulee tarkastella perustuslain 10 §:n 1 momentissa ja Euroopan perusoikeuskirjan 8 artiklassa turvatun henkilötietojen suojan näkökulmasta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä arvioidessaan perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että sääntelyä on tarkasteltava perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta.

EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja sitä täydentävä kansallinen tietosuojalainsäädäntö suojaa henkilötietoja. Tietosuoja-asetus on jäsenvaltioissa suoraan sovellettava säädös. Tietosuoja-asetusta täydentävä ja täsmentävä kansallinen lainsäädäntö on mahdollista vain silloin, kun asetus jättää jäsenvaltioille nimenomaista kansallista liikkumavaraa. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan perustuslaissa turvatun yksityiselämän suojan ja siihen osittain sisältyvän henkilötietojen suojan kannalta on lähtökohtaisesti riittävää, että sääntely täyttää EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Perustuslakivaliokunnan mukaan on kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksen edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä suurempi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta (PeVL 14/2018 vp ja PeVL 8/2022 vp). Kansallisen erityislainsäädännön säätäminen tulee varata vain tilanteisiin, joissa se

[2] Työntekijän eläkelain 198 § ja vastaavat julkisten alojen eläkelain 151 §:iin ehdotetut muutokset

on yhtäältä sallittua tietosuoja-asetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi (PeVL 2/2018 vp, s. 5).

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota sääntelytarpeeseen silloin, kun henkilötietoja käsittelee viranomainen. Viranomaisen tehtävä ja toimivaltuudet tulee kuvata lainsäädännössä niin, että henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta ja tarkoitus voidaan perustellusti siitä johtaa toiminnan tavoite huomioon ottaen (PeVL 14/2018 vp, s. 4). Henkilötietojen käsittelylle on oltava tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa tarkoitettu käsittelyn yleinen oikeusperuste.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (näin muun muassa PeVL 15/2018 vp ja PeVL 62/2018 vp).

Perustuslakivaliokunta on painottanut, että erottelussa tietojen saamisen tai luovuttamisen tarpeellisuuden ja välttämättömyyden välillä on kyse tietosisältöjen laajuuden ohella myös siitä, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan (näin muun muassa PeVL 15/2018 vp ja PeVL 48/2018 vp).

Ehdotettu sääntely perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 kohdan valtuutukseen, joka mahdollistaa yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan täsmentämisen kansallisella lainsäädännöllä. Ehdotuksessa käytettäisiin yleiseen tietosuoja-asetukseen perustuvaa kansallista sääntelyliikkumavaraa siltä osin kuin se sisältää erityissäännöksiä henkilötietojen käsittelystä. Henkilötietojen käsittely ei voi perustua suoraan edellä mainittuihin tietosuoja-asetuksen kohtiin, vaan tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Koska asiaa koskevaa unionin oikeutta ei ole, työeläkelaitosten lakisääteisten tehtävien yhteydessä tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä on säädettävä erikseen kansallisessa laissa.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, kuten terveydentilaa koskevien henkilötietojen käsittely työeläkeasian käsittelyssä perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b alakohtaan ja sitä täydentävään kansallisen tietosuojalain sääntelyyn. Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittely on kielletty, ellei käsittelylle ole 9 artiklan mukaista perustetta. Artiklan 2 kohdan b-alakohdan mukaan käsittely on sallittu, jos se on tarpeen rekisterinpitäjän tai rekisteröidyn velvoitteiden ja erityisten oikeuksien noudattamiseksi työoikeuden, sosiaaliturvan ja sosiaalisen suojelun alalla, siltä osin kuin se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisessa työehtosopimuksessa, jossa säädetään rekisteröidyn perusoikeuksia ja etuja koskevista asianmukaisista suojatoimista. Työntekijän eläkelain 198 §:n muuttamista koskevassa ehdotuksessa on kyse sosiaaliturvan toteuttamisesta. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan (b) alakohdan mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa myöhemmin käsitellä näiden tarkoitusten kanssa

yhteensopimattomalla tavalla. Esitykseen sisältyy myös potilaiden terveydentilatietojen käyttötarkoituksen muuttumista silloin, kun niitä luovutussäännöksen nojalla luovutetaan terveydenhuollosta eläkelaitokselle, Eläketurvakeskukselle tai työntekijän eläkelain mukaiselle muutoksenhakuelimelle. Terveydentilatiedot ovat tarpeellisia sosiaaliturvan toteuttamiseksi. Tiedonsaantioikeus olisi rajattu laissa lueteltuihin sosiaalivakuutusetuuksia varten laadittuihin lausuntoihin. Ehdotettuja säännöksiä voidaan pitää demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömänä ja oikeasuhteisena toimenpiteenä sosiaaliturvajärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi.

Työeläkelaitosten tehtävät edellyttävät laajamittaista henkilötietojen käsittelyä, joka merkitsee puuttumista luonnollisen henkilön yksityiselämän suojaan, ja johon liittyy riskejä henkilötietojen suojan kannalta. Tästä syystä ja koska kyse on viranomaisen tehtävään liittyvästä henkilötietojen käsittelystä, olisi tietojen käsittelystä säädettävä laissa nykyistä täsmällisemmin ja tarkkarajaisemmin. Perustuslakivaliokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina myös arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (ks. esim. PeVL 38/2016 vp, s. 3).

Perustuslakivaliokunnan valtiosääntöisiin tehtäviin ei kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (PeVL 44/2016 vp, s. 6 ja PeVL 51/2014 vp, s. 2/II). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. myös PeVL 51/2014 vp, s. 2/II ja siinä viitatut lausunnot). Valiokunta on painottanut, että tämän johdosta hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Esityksessä ehdotetut muutokset koskien työeläkejärjestelmässä Kansaneläkelaitoksen Kanta-palveluista sähköisesti välitettävien lääkärinlausuntojen käyttöönottamista ja terveydentilaa koskevien tietojen vastaanottamista ilman tiedon luovuttajan harkintaa tulevat arvioitavaksi perustuslain 10 §:n valossa. Terveydentilaa, sairautta ja terveydenhuoltopalvelujen käyttöä koskevat tiedot ovat valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteisia tietoja, jotka koskevat yksityiselämään kuuluvien henkilötietojen suojan ydintä. Ehdotetun sääntelyn mukaan hakija voisi nykytilan mukaisesti toimittaa tiedot eläkelaitokselle hakemuksen yhteydessä.

Rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen toteutumista turvaisivat ehdotetussa käsittelyssä tietosuojaa koskevat, kansallisessa ja EU-sääntelyssä asetetut velvoitteet. Eläkelaitoksilla rekisterinpitäjänä olisi vastuu näiden velvoitteiden toteuttamisesta. Ottaen huomioon tarkoitetun henkilötietojen käsittelyn hyväksyttävä tavoite – eläkelaitosten ja muutoksenhakuelinten lakisääteisten tehtävien toteuttamisen mahdollistaminen –, ehdotetun tiedonsaannin ala sekä muu rekisteröityä suojaava lainsäädäntö, ehdotuksen mukaista muutosta on pidettävä perustuslain turvaaman yksityiselämän suojan ja siihen osana sisältyvän henkilötietojen suojan sekä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävänä ja oikeasuhtaisena.

9.2 Suhde Ahvenanmaan itsehallintoon ja lainsäädäntövaltaan

Ahvenanmaan asemaa koskevan vuoden 1921 sopimuksen ja Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 1 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto siten kuin niissä säädetään. Ahvenanmaan itsehallinnosta säädetään myös perustuslain 120 §:ssä. Koska esitykseen sisältyy Ahvenanmaahan ja Ahvenanmaan itsehallintolakiin liittyviä näkökohtia, on

arvioitava esityksen suhdetta perustuslain 120 §:ään ja Ahvenanmaan itsehallintolakiin (PeVL 41/2026 vp).

Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:ssä säädetään asioista, joiden osalta valtakunnalla eli eduskunnalla on lainsäädäntövalta. Sen lisäksi, mitä 27 §:ssä säädetään, valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat lain 29 §:n mukaan muun muassa asiat, jotka koskevat kuntien palveluksessa olevien henkilöiden ja kunnallishallinnon luottamushenkilöiden työeläketurvaa sekä muiden henkilöiden työeläketurvaa 18 §:n 2 a kohdassa säädetyin poikkeuksin ja muuta sosiaalivakuutusta. Viimeksi mainitun lainkohdan mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maakunnan palveluksessa olevien henkilöiden ja maakuntahallinnon luottamushenkilöiden sekä maakunnassa toimivien peruskoulujen rehtorien, opettajien ja tuntiopettajien työeläketurvaa.

Työeläketurva kuuluu näin ollen pääsääntöisesti valtakunnan lainsäädäntövaltaan, ja poikkeuksista tämän osalta säädetään itsehallintolain 18 §:n 2 a kohdassa. Ahvenanmaan maakunta on toiminut eräiden valtakunnassa voimassa olevien julkisten alojen eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain perustuvan eläketurvan osalta eläkelaitoksena, mutta 1.1.2027 alkaen ko. eläketurvan toimeenpano siirtyy Kevan hoidettavaksi siten kuin eräiden Ahvenanmaan maakunnan palveluksessa olevien henkilöiden eläketurvan hoitamista koskevassa asetuksessa (206/2026) säädetään. Maakuntalain nojalla itsehallintolain 18 §:n 2 a kohdassa tarkoitettujen henkilöryhmien työeläkkeiden toimeenpanoon sovelletaan pääsääntöisesti julkisten alojen eläkelain säännöksiä, mistä maakuntalaissa kuitenkin on säädetty eräitä poikkeuksia. Näihin poikkeuksiin kuuluu muun muassa se, että julkisten alojen eläkelain 7 luvun viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta. Mainittu maakuntalaki on ns. blankettilaki eli Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntötoimivallan käyttämiseksi on näin ollen valittu se sääntelytapa, että sääntely tosiasiassa – maakuntalaissa määriteltyjä poikkeuksia lukuun ottamatta – saa sisältönsä valtakunnallisesta laista. Maakuntalakiin sisältyvän sääntelyn muuttaminen kuuluu Ahvenanmaan toimivaltaan, joten maakuntalakia muuttamalla Ahvenanmaan maakunnan on mahdollista luopua myös siitä säännöksestä, jonka mukaan julkisten alojen eläkelain viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta Ahvenanmaan lainsäädäntötoimivaltaan kuuluvan työeläketurvan osalta. Se, että maakuntalaki sisällöllisesti pääosin rakentuu julkisten alojen eläkelain varaan, joka on valtakunnallista lainsäädäntöä, ei toisaalta luonnollisestikaan estä eduskuntaa muuttamasta julkisten alojen eläkelain sisältöä, kunhan muutokset eivät loukkaa Ahvenanmaan lainsäädäntötoimivaltaa.

Tällä hetkellä julkisten alojen eläkelain 117 §:n 2 momentissa säädetään, että jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana Ahvenanmaan maakuntalain perusteella, Keva ratkaisee tämän lain osalta eläkeasian erikseen. Tämä tarkoittaa sitä, että nykyisin viimeisen eläkelaitoksen menettelyä eli vilma-menettelyä ei sovelleta näissä tapauksissa. Voimassa oleva säännös on käytännössä tarkoittanut sen kirjaamista valtakunnalliseen lakiin, että erikseen säädetty vilma-menettely ei ole tullut koskemaan näitä Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen työeläketurvaan liittyviä tilanteita. Kyseistä valtakunnalliseen lakiin sisältyvää mainintaa voidaan pitää lähinnä informatiivisena, koska vilma-menettelyä koskevien säännösten soveltaminen on sulkeutunut pois jo maakuntalain perusteella. Kun Ahvenanmaan maakunta nyttemmin on toivonut vilma-menettelyn soveltamista myös lainsäädäntötoimivaltaansa kuuluvan työeläketurvan osalta ja tarvittavat muutokset tehdään maakuntalakiin, ei itsehallintolain 18 §:n 2 a kohdassa säädetyn, maakunnan palveluksessa olevien henkilöiden ja maakuntahallinnon luottamushenkilöiden sekä maakunnassa toimivien peruskoulujen rehtorien, opettajien ja tuntiopettajien työeläketurvaa koskevan maakunnan lainsäädäntötoimivallan ole katsottava estävän julkisten alojen eläkelain 117 §:n 2 momentin muuttamista ehdotuksen mukaisesti siten, että vilma-menettelyä jatkossa

noudatetaan tarkoitetuissa Ahvenanmaan eläketurvaan liitännäisissä tilanteissa. Kun tätä koskeva maininta poistetaan säännöksestä, tarkoitettuihin tilanteisiin sovelletaan jatkossa vilma-menettelyn piiriin Ahvenanmaan maakuntalain nojalla, joka jatkossa sallii julkisten alojen eläkelakiin sisältyvien vilma-säännösten soveltamisen. Jos ehdotettua muutosta ei tehtäisi julkisten alojen eläkelain 117 §:n 2 momenttiin, Ahvenanmaan maakunnan ilmaiseman toiveen mukainen lopputulos estyisi julkisten alojen eläkelain muuttamatta jätetyn sääntelyn vuoksi. Lainkohdan muuttaminen on siten välttämätöntä Ahvenanmaan toivoman lopputuloksen saavuttamiseksi. Asiaa on arvioitava vastaavasti työntekijän eläkelain 107 §:n 2 momentin osalta.

Ehdotuksen mukaan julkisten alojen eläkelain 118 §:n 2 momentin 3 kohdassa ja 3 momentissa säädettäisiin eräistä tilanteista, joissa Keva työansioiden määrästä riippumatta olisi viimeinen eläkelaitos. Näihin sisältyisi ehdotuksen mukaan myös tilanteita, joissa henkilöllä olisi eläketapahtumahetkellä oikeus Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan. Koska itsehallintolain 18 §:n 2 a kohdassa mainittujen henkilöryhmien maakuntalain mukainen työeläketurva kuuluu sellaisenaan Ahvenanmaan lainsäädäntötoimivaltaan, tulee arvioitavaksi, voidaanko tämän henkilöryhmän eläkeasioiden käsittelyyn soveltuvasta menettelystä säätää ehdotetulla tavalla valtakunnallisessa laissa. Sikäli kuin tästä kysymyksestä säätämisen ei katsottaisi voivan nyt tarkasteltavissa olosuhteissakaan kuulua valtakunnan toimivaltaan, Ahvenanmaan maakunta voi lainsäädäntötoimivaltansa puitteissa säätää asiasta maakuntalaissa. Teknisesti lienee siinä tapauksessa ajateltavissa, sen mukaan kuin Ahvenanmaan maakunta kysymyksestä päättäisi säätää, että maakuntalaissa esimerkiksi määriteltäisiin tilanteet, joihin maakuntalain nojalla sovellettaisiin maakuntalaissa yksilöitävissä valtakunnallisten työeläkelakien lainkohdissa säädettyä menettelyä. Myös tällä tavoin olisi mahdollista saavuttaa ehdotuksen mukainen lopputulos. Tällöin esimerkiksi julkisten alojen eläkelain 118 §:n 2 momentin 3 kohdassa ja 3 momentissa ei mainittaisi Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan liitännäisiä tilanteita, vaan näiden tilanteiden kohtelu kyseisten lainkohtien sääntelyä vastaavasti perustuisi siihen, että maakuntalakiin otettaisiin kyseisiin lainkohtiin kohdistuva viittaus. Työeläkehakemusten käsittelyn järjestäminen vilma-menettelyn mukaiseksi Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntötoimivaltaan kuuluvan työeläketurvan osalta perustuisi kuitenkin nimenomaan maakuntalain muuttamiseen. Sen vuoksi voidaan katsoa, että eräiden tähän työeläketurvaan liittyvien hakemusten Kevaan keskittämistä koskevien säännösten sisällyttäminen valtakunnalliseen lainsäädäntöön ei olisi ristiriidassa Ahvenanmaan lainsäädäntötoimivaltaan nähden. Kyse olisi lähinnä vilma-menettelyn yksityiskohtien järjestämisestä. Kyseisten järjestelyjen merkitys olisi Ahvenanmaan maakuntalain mukaisen työeläketurvan piiriin kuuluvien aseman kannalta arvioituna kuitenkin viime kädessä tekninen, vaikka vilma-menettelyn soveltamisen voidaankin katsoa selkeyttävän eläkkeenhakijan ja -saajan asemaa. Näin vilma-menettelyä koskevat säännökset myös muodostaisivat työeläkelaeissa selkeämmän kokonaisuuden kuin siinä tapauksessa, että tarkoitettujen eläkehakemusten Kevaan keskittämisestä säädettäisiin maakuntalakiin otettavilla erillisillä viittauksilla, jotka kohdistuisivat valtakunnalliseen työeläkelainsäädäntöön. Asiaa on arvioitava vastaavasti työntekijän eläkelain 107 § a §:n vastaavien kohtien osalta.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia Ahvenanmaan maakuntalain mukaisen työeläketurvan sisältöön eikä rahoitukseen. Ahvenanmaan maakuntalain mukaisen eläketurvan liittäminen vilma-menettelyn piiriin huomioitaisiin esityksen mukaan kuitenkin työntekijän eläkelain 183 §:ssä, joka koskee eläkelaitosten keskinäisten kustannusvastuiden vuosittaista selvittämistä Eläketurvakeskuksen toimesta; työntekijän eläkelain 184 §:ssä, joka koskee Eläketurvakeskuksen eläkelaitoksille antamaa päätöstä edellä tarkoitettujen kustannusten jakamisesta sekä julkisten alojen eläkelain 122 §:ssä, joka koskee Kevan oikeutta periä viimeisenä eläkelaitoksena maksamansa eläkekustannukset korkoineen niistä vastaavalta

toimijalta sekä Kevan velvollisuutta hyvittää muulle toimijalle sen Kevan puolesta viimeisenä eläkelaitoksena maksamat vastaavat kustannukset.

Työntekijän eläkelain 183 §:n mukaan Eläketurvakeskus ottaisi jatkossa, selvittäessään lainkohdan mukaisesti kalenterivuosittain eläkelaitosten keskinäisen kustannusvastuun, Kevan osalta huomioon myös sen osuuden Kevan maksamista kustannuksista, jolla Ahvenanmaan maakunta soveltuvan maakuntalain perusteella vastaa henkilöstönsä eläketurvan rahoituksesta. Työntekijän eläkelain 184 §:ssä puolestaan ehdotetaan säädettävän jatkossa, että Kevalle tässä tarkoitetuista kustannuksista annettavassa päätöksessä kyseiset kustannukset jaetaan Kevan, valtion, kirkon eläkerahaston, Suomen Pankin, Ahvenanmaan maakunnan ja Kansaneläkelaitoksen kesken niille säädetyn rahoitusvastuun mukaisessa suhteessa. Työntekijän eläkelain 183 ja 184 §:iin ehdotetut muutokset tarkoittaisivat, että Eläketurvakeskuksen eläkelaitosten kustannusvastuuta koskevassa vuosittaisessa selvittelyssä tekemät laskelmat sekä Eläketurvakeskuksen Kevalle kustannusten jakamisesta antaman päätöksen erittelyt muodostaisivat tosiasiallisen perustan sille, että Ahvenanmaan maakunnan vastuulle kuuluvat kustannukset maakunnan henkilöstön eläketurvan rahoituksesta voidaan kohdentaa maakunnalle. Mainittuihin lainkohtiin ehdotetut muutokset eivät muuttaisi maakunnan nykyistä rahoitusvastuuta eivätkä suoraan velvoittaisi Ahvenanmaan maakuntaa, joten niiden antamiselle valtakunnallisessa laissa ei ole estettä.

Ahvenanmaan maakunnan rahoitusvastuun toteuttamiseksi julkisten alojen eläkelain 122 §:ssä ehdotetaan säädettävän Kevan oikeudesta periä Ahvenanmaan maakunnalta ne eläkekustannukset korkoineen, jotka Keva on viimeisenä eläkelaitoksena maksanut maakunnan puolesta. Perintä koskisi sellaisia eläkekustannuksia, joista Ahvenanmaan maakunta maakuntalain mukaan myös tällä hetkellä vastaa. Kuten edellä on todettu, Ahvenanmaan maakunnan liittyminen valtakunnallisen työeläkelainsäädännön mukaisen vilma-menettelyn piiriin perustuisi maakuntalain muutokseen. Vilma-menettelyyn kuuluu olennaisena ja välttämättömänä osana sen piiriin kuuluvien toimijoiden välinen kustannustenjako niiden rahoitusvastuun mukaisessa suhteessa. Tämä toteutuu siten, että eläkelaitoksella on oikeus periä toisen toimijan puolesta maksamansa eläkekustannukset korkoineen kyseiseltä toimijalta. Vilma-menettelyn toimintaperiaatteet huomioon ottaen vilman piiriin liittyminen ei menettelyn toimivuuden sekä toisten sen piiriin kuuluvien toimijoiden aseman turvaamisen näkökulmasta olisi käytännössä mahdollista ilman menettelyyn kuuluvaan kustannustenjakoon liittymistä. Tällä perusteella voidaan katsoa, että julkisten alojen eläkelain 122 §:n ehdotetut säännökset Kevan oikeudesta periä Ahvenanmaan maakunnalta vilma-menettelyn periaatteiden mukaisesti maakunnan vastuulle kuuluvat kustannukset merkitsevät ensisijaisesti vilma-menettelyn käyttöönottoon liittyvien kysymysten käytännön järjestämistä. Vilma-menettelyn käyttöönoton perustuessa maakuntalakiin, johon tarvittavat muutokset myös tehdään, tällaisen säännöksen katsotaan voivan sisältyä valtakunnalliseen lakiin. Vaihtoehtoisesti lienee mahdollista rakentaa tarvittava sääntely siten, että mainitussa valtakunnallisen lain säännöksessä ei erikseen mainittaisi Ahvenanmaan maakuntaa, vaan maakuntalakiin otettavalla viittauksella säädettäisiin vastaavan menettelyn soveltamisesta Ahvenanmaan maakuntaan. Tarkoitetun julkisten alojen eläkelain säännöksen on kuitenkin katsottava olevan selvästi selkeämpi ja informatiivisempi ehdotetussa muodossa, mikä siksi on esityksessä asetettu etusijalle.

Ahvenanmaan maakunnan eläketurvan toimeenpanon siirtymisestä Kevalle, eläkemenojen maksusta ja Kevan kustannusten korvauksesta säädetään Tasavallan presidentin Ahvenanmaan itsehallintolain 32 §:n nojalla sekä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen suostumuksella antamassa, eräiden Ahvenanmaan maakunnan palveluksessa olevien henkilöiden eläketurvan hoitamista koskevassa asetuksessa (206/2026).

9.3 Julkinen hallintotehtävä ja julkisen vallan käyttö

Työeläkejärjestelmä on osa lakisääteistä sosiaalivakuutusta. Julkisen vallan käsitteelle ei löydy laista tarkkaa määritelmää. Hallituksen esityksessä laiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta HE 30/1998 vp. todetaan muun muassa seuraavaa: ”Julkisen vallan käsitettä ei ehdoteta laissa määriteltäväksi. Käsitteelle ei olekaan annettavissa yleistä määritelmää. Sen keskeiseen sisältöön on katsottu kuuluvan puuttuminen hallintopäätöksellä tai tosiasiallisella toimella yksityisen oikeusasemaan. Julkisen vallan käyttönä pidetään myös etuuksien myöntämistä tai tutkintotodistuksen antamista.” Työeläkejärjestelmä on osa lakisääteistä sosiaalivakuutusta. Työeläkevakuutusyhtiöille kuuluu myös julkisia hallintotehtäviä ja ne käyttävät samalla julkista valtaa. (PeVL 45/1996 vp., s. 3)

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Julkisella hallintotehtävällä lainkohdassa viitataan laajaan joukkoon hallinnollisia tehtäviä, joihin kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä.

Hallintolain (434/2003) 2 §:n 2 momentin mukaan lakia sovelletaan muun muassa valtion viranomaisissa, kunnallisissa viranomaisissa ja itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa. Lain perustelujen mukaan itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset ovat oikeushenkilöitä, joiden järjestysmuodosta, toimielimistä ja tehtävistä säädetään niitä koskevissa säädöksissä. Ne suorittavat niin sanotun välillisen julkisen hallinnon tehtäviä. Itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ovat muun muassa Suomen Pankki ja Keva.

Kevasta annetun lain (66/2016) 1 §:n mukaan Keva on julkisoikeudellinen jäsenyhteisöjensä hallinnoima eläkelaitos. Käsiteltäessä sitä edeltävää lakia, kunnallista eläkelakia, perustuslakivaliokunta otti lausunnossaan kantaa eläkelaitoksen asemaan julkisten hallintotehtävien hoitajana. Valiokunnan kannanoton (PeVL 55/2002 vp, s. 2–3) mukaan: ”Perustuslain 124 §:n tarkoituksena on rajoittaa julkisten hallintotehtävien osoittamista varsinaisen viranomaiskoneiston ulkopuolelle (HE 1/1998 vp, s. 178/II). Varsinaiseen viranomaiskoneistoon perustuslain merkityksessä luetaan valiokunnan käsityksen mukaan valtion ja itsehallintoyhdyskuntien normaaliin organisaatioon kuuluvat viranomaiset sekä sellaiset itsenäiset laitokset kuin Suomen Pankki ja Kansaneläkelaitos, myös kunnallisen työmarkkinalaitoksen (aiempi sopimusvaltuuskunta) ja kunnallisen eläkelaitoksen tapaiset, lähtökohtaisesti kaikkien kuntien yhteiset erityistoimielimet. Valiokunta näin ollen päätyy siihen, että kunnalliseen eläkelaitokseen kohdistuvat suoraan perustuslain 21 §:n johdosta vaatimukset käsittelyn asianmukaisuudesta ja viivytyksettömyydestä sekä hyvän hallinnon takeiden turvaamisesta lailla.” Keva hoitaa palvelusopimuksen perusteella jo nykyisin esimerkiksi Ahvenanmaan maakuntalain mukaisten eläkkeiden laskentaa ja muita tehtäviä. Ahvenanmaan maakunnan eläketurvan toimeenpanon siirtymisestä Kevalle, eläkemenojen maksusta ja Kevan kustannusten korvauksesta säädetään Tasavallan presidentin Ahvenanmaan itsehallintolain 32 §:n nojalla sekä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen suostumuksella antamassa, eräiden Ahvenanmaan maakunnan palveluksessa olevien henkilöiden eläketurvan hoitamista koskevassa asetuksessa (206/2026). Vuoden 2021 alusta lukien Suomen Pankin eläketurvan hoitaminen siirrettiin lailla (HE 28/2020 vp) Kevan tehtäväksi ja Suomen Pankki lakkasi toimimasta eläkelaitoksena. Mainitussa hallituksen esityksessä (HE 28/2020) on käsitelty esityksen perustuslainmukaisuutta.

Esityksen voidaan katsoa täyttävän perustuslain 124 §:n edellytykset.

Hallituksen esitys on eläketekninen siltä osin kuin se koskee viimeisen eläkelaitoksen käsittelyn laajentumista ja sitä määräytymistä koskevia muutoksia. Esityksellä ei ole siten vaikutuksia Suomen Pankin tai Ahvenanmaan maakunnan maakuntalain mukaisen eläketurvan eläke-etuuksiin tai rahoitukseen. Viimeisen eläkelaitoksen määräytymistä koskevilla muutoksilla ei puututa kenenkään maksussa olevaan eläkkeeseen, etuuksiin tai korvauksiin, eikä myöskään pienennetä kenenkään tulevaa eläkettä. Esityksessä ei muuteta maksussa olevia ja ansaittuja eläkkeitä, etuuksia tai korvauksia, joten esitystä ei ole tarpeen arvioida perustuslain 15 §:n omaisuudensuojasäännösten kannalta.

9.4 Johtopäätökset

Hallitus katsoo, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 107 §:n 2 momentti, 107 a §:n 4–6 momentti, 107 b §, 183 §:n 1 momentti, 184 §:n 1 momentti ja 198 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 107 §:n 2 momentti laissa 456/2020, 107 a §:n 4–6 momentti laissa 69/2016, 107 b §, 183 §:n 1 momentti ja 184 §:n 1 momentti laissa 456/2020 ja 198 §:n 2 kohta laissa 1468/2019, sekä

lisätään 198 §:ään siitä lailla 1089/2023 kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti seuraavasti:

107 §

Työskentelyä sekä yksityisten että julkisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla

— —

Jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana ortodoksisesta kirkosta annetun lain tai sellaisen muun eläkesäädöksen perusteella, jota toimeenpantaessa ei noudateta 1 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos, Keva ja tässä momentissa tarkoitettua eläketurvaa toimeenpaneva eläkelaitos ratkaisevat kukin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

107 a §

Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien ja julkisten alojen eläkelain mukaisilla aloilla

— —

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:

1) työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläkehakemuksen vireille tullessa järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai työntekijä on säilyttänyt oikeutensa julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain (82/2016) 1 §:n 5 momentissa tarkoitettujen lakien mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään;

2) edunjättäjän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva oli eläketapahtumahetkellä järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai edunjättäjä oli säilyttänyt oikeutensa edellä 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään; tai

3) työntekijällä on eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:

1) Keva arvioi työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen julkisten alojen työ- ja virkasuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla;

2) työntekijä on säilyttänyt oikeutensa edellä 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen tai henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään;

3) kysymys on osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty julkisten alojen eläkelain mukaan; tai

4) työntekijällä on eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan, kuitenkin siten, että mikäli kyseessä on tämän lain mukainen kuntoutusetuus, lukuun ottamatta kuntoutuskorotusta, viimeinen eläkelaitos määräytyy 106–110 §:n mukaisesti.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on viimeinen eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työkyvyttömyys-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä on tai edunjättäjällä olisi ollut oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä eikä Keva ole 4 tai 5 momentin perusteella viimeinen eläkelaitos. Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on viimeinen eläkelaitos, jos työntekijällä, jolla on oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan, on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä tai työntekijä on eläketapahtumahetkellä merimieseläkelain mukaan vakuutetussa työsuhteessa, eikä Keva ole 4 tai 5 momentin perusteella viimeinen eläkelaitos.

107 b §

Työansioihin luettavat ansiot

Määriteltäessä 106 §:n mukaista yksityisten alojen ratkaisevaa eläkelaitosta ja 107 a §:n mukaista viimeistä eläkelaitosta yksityisten alojen työeläkelakien mukaan vakuutettuihin työansioihin luetaan myös yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo.

183 §

Kustannusten selvittely

Eläketurvakeskus selvittää kalenterivuosittain, miten työeläkelakien toimeenpanosta huolehtivien eläkelaitosten keskinäinen vastuu 174–176 ja 178–181 §:ssä tarkoitetuista kustannuksista ja 182 §:ssä tarkoitetusta Työllisyysrahaston työeläkekustannusosuudesta edellisen kalenterivuoden ajalta jakautuu ottaen huomioon myös, mitä yksityisten alojen eläkelaitokset ja Keva ovat viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksaneet toisen eläkelaitoksen vastuulla olevaa eläkettä tai muuta etuutta. Tällöin viimeisenä eläkelaitoksena toimineen Kevan osalta selvittelyssä otetaan huomioon, mitä julkisten alojen eläkelain mukaisen eläketurvan rahoituksesta säädetään Kevasta annetussa laissa, valtion eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa, evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa, Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:ssä ja Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998) 58 §:ssä. Lisäksi Kevan osalta selvittelyssä otetaan huomioon se osuus Kevan maksamista kustannuksista, jolla Ahvenanmaan maakunta vastaa 3 §:n 2 momentin 4 kohdassa mainitun lain perusteella henkilöstönsä eläketurvan rahoituksesta.

184 §

Päätös kustannusten jakamisesta

Eläketurvakeskus antaa 183 §:n 1 momentissa tarkoitetuille eläkelaitoksille päätöksen mainitussa pykälässä tarkoitettujen kustannusten jakamisesta, kuitenkin siten, että Kevalle annettavassa päätöksessä kyseiset kustannukset jaetaan Kevan, valtion, kirkon eläkerahaston, Suomen Pankin, Ahvenanmaan maakunnan ja Kansaneläkelaitoksen kesken niille säädetyn rahoitusvastuun mukaisessa suhteessa. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 9 luvussa säädetään.

— —

198 §

Oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi

Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

— —

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta seuraavat käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten tarpeelliset tiedot, jollei hakija itse niitä toimita:

a) lausunnot, jotka on laadittu työeläke- tai kuntoutusasiaa varten tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta;

b) lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, kuntoutustukea, osakuntoutustukea, työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä, työuraeläkettä, työssä jatkamismahdollisuuksia tai ammatillista kuntoutusta varten sekä työkykyä koskevat laajat lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta.

— —

Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada muut kuin 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jos ne ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten, jollei hakija itse niitä toimita.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

2.

Laki

Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 4 §:n 1 momentin 1 kohdan d alakohta, sellaisena kuin se on laissa 1094/2023, seuraavasti:

4 §

Eläketurvakeskuksen oikeus saada ja käyttää tietoja tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan

Eläketurvakeskuksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada 2 §:n 1 momentin 1–3 ja 8 kohdassa tarkoitettua tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaa varten tietoja seuraavasti:

1) työeläkelaitoksilta:

— —

d) työntekijän eläkelain 198 §:n 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa, sekä 3 momentissa tarkoitetut työeläkelaitokselle eläke- tai etuusasian käsittelyä varten toimitetut henkilöä koskevat tiedot;

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

työntekijän eläkelain voimaanpanolain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 7 §, sellaisena kuin se on laissa 1248/2016, seuraavasti:

7 §

Mitä työntekijän eläkelain 37, 107, 107 a, 107 b ja 108–111 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1273/2006) 10 §, sellaisena kuin se on laissa 1251/2016, seuraavasti:

10 §

Mitä työntekijän eläkelain 37 §:ssä ja 107–111 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 114 §:n 5 momentti sekä

muutetaan IV osan otsikko sekä 114 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale ja 2–4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 114 §:n 2 momentti laissa 665/2024 ja 4 momentti laissa 912/2008, seuraavasti:

IV OSA

MELA

— —

114 §

Melan tehtävät

Mela-niminen eläkelaitos huolehtii:

— —

Ensisijainen vastuu 1 momentin 1–8 ja 11 kohdassa mainittujen lakien soveltamisalaan kuuluvien asioiden neuvonnasta on Melalla.

Melan päätösvaltaa käyttävät valtuuskunta ja sen asettama hallitus.

Mela on Finanssivalvonnan valvonnan alainen. Tässä laissa oleva viittaus Vakuutusvalvontavirastoon tarkoittaa viittausta Finanssivalvontaan.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tässä tai muussa laissa sekä tämän tai muun lain nojalla annetussa asetuksessa oleva viittaus Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen tarkoittaa tämän lain tultua voimaan Melaa. Mitä edellä säädetään koskee myös tämän lain 11 §:ssä tarkoitettuja ryhmähenkivakuutuksen vakuutusehtoja ja 13 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen vakuutuksen vakuutusehtoja.

———

6.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1281/2006) 9 §, sellaisena kuin se on laissa 1254/2016, seuraavasti:

9 §

Mitä työntekijän eläkelain 37, 107, 107 a, 107 b ja 108–111 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen taikka maatalousyrittäjätoimintaan tai yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain voimaanpanosta annetun (1291/2006) lain 3 § seuraavasti:

3 §

Mitä uuden lain 37 ja 108 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

merimieseläkelain 1 ja 172 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 172 §:n 2 momentti sekä
lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 78/2016, uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

— —

Merimieseläkekassa voi käyttää nimestään lyhennettä MEK.

172 §

Valtuuskunnan koolle kutsuminen

— —

Kutsu valtuuskunnan kokoukseen on toimitettava sähköisesti tai postitse viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 117 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 453/2020,

muutetaan 117 §:n 2 momentti, 118 §:n 3 ja 4 momentti, 122 §:n 1 momentti, 151 §:n 1 momentin 2 kohta ja 167 §,

sellaisina kuin niistä ovat 117 §:n 2 momentti laissa 453/2020, 151 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1472/2019 ja 167 § laissa 453/2020, sekä

lisätään 151 §:ään siitä lailla 1093/2023 kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti seuraavasti:

117 §

Viimeisen eläkelaitoksen tehtävät

— —

Jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) tai sellaisen muun eläkesäädöksen perusteella, jota toimeenpantaessa ei noudateta 1 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, Keva ratkaisee tämän lain osalta eläkeasian erikseen.

118 §

Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä julkisten ja yksityisten alojen työeläkelakien piirissä

— —

Työansioiden määrästä riippumatta Keva on viimeinen eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos:

1) työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläkehakemuksen vireille tullessa järjestetty vain tämän lain mukaan tai työntekijä on säilyttänyt oikeutensa aikaisemmin voimassa olleen kunnallisen eläkelain (549/2003), valtion eläkelain (1295/2006) tai evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (261/2008) mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain (82/2016) mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään;

2) edunjättäjän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva oli eläketapahtumahetkellä järjestetty vain tämän lain mukaan tai edunjättäjä oli säilyttänyt oikeutensa edellä 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään; tai

3) työntekijällä on eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan.

Työansioiden määrästä riippumatta Keva on viimeinen eläkelaitos työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty tämän lain mukaan, työntekijä on säilyttänyt oikeutensa edellä 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään tai kysymys on osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty tämän lain mukaan. Työansioiden määrästä riippumatta Keva on viimeinen eläkelaitos työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä tai virkamiehellä on eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan, kuitenkin siten, että mikäli kyseessä on tämän lain mukainen kuntoutusetuus, lukuun ottamatta kuntoutuskorotusta, viimeinen eläkelaitos määräytyy 117-120 §:n mukaisesti.

122 §

Viimeisen eläkelaitoksen kustannukset

Jos Keva on viimeinen eläkelaitos ja jos se on viimeisenä eläkelaitoksena maksanut muiden työeläkelakien mukaista eläkettä taikka jos muu eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena tai Keva viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan muun kuin Kevan jäsenyhteisön tämän lain alaisen palveluksen perusteella maksanut eläkettä, Keva perii nämä eläkekustannukset korkoineen muulta eläkelaitokselta, valtiolta, Kirkon keskusrahastolta, Kansaneläkelaitokselta, Suomen Pankilta tai Ahvenanmaan maakunnalta taikka hyvittää ne muulle eläkelaitokselle, valtiolle, Kirkon keskusrahastolle, Kansaneläkelaitokselle, Suomen Pankille tai Ahvenanmaan maakunnalle viimeistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana.

— —

151 §

Kevan oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi

Kevalla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

— —

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta seuraavat käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten tarpeelliset tiedot, jollei hakija itse niitä toimita:

a) lausunnot, jotka on laadittu työeläke- tai kuntoutusasiaa varten tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta;

b) lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, kuntoutustukea, osakuntoutustukea, työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä, työuraeläkettä, työssä jatkamismahdollisuuksia tai ammatillista kuntoutusta varten sekä työkykyä koskevat laajat lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta.

— —

Kevalla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä saada muut kuin 1 momentin 2 kohdan

a ja b alakohdassa tarkoitetut tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jos ne ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten, jollei hakija niitä itse toimita.

167 §

Tulevan ajan kustannusten jakaantuminen

Edellä 83 ja 84 §:n mukaiset tulevan ajan kustannukset jakautuvat Kevan jäsenyhteisöjen, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon, Kansaneläkelaitoksen, Suomen Pankin ja Ahvenanmaan maakunnan kesken siten, että kukin taho vastaa siitä osasta kustannuksia kuin työntekijän sen palveluksesta saama ansio on tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 10 § seuraavasti:

10 §

Toimeenpano

Lain toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtii maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos, jonka tehtävät hoitaa maatalousyrittäjän eläkelaissa tarkoitettu Mela.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tässä laissa sekä tämän lain nojalla annetussa asetuksessa oleva viittaus Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen tarkoittaa tämän lain tultua voimaan Melaa. Mitä edellä säädetään, koskee myös tämän lain 116 §:ssä ja 124 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen vakuutusehtoja.

Helsingissä 27.8.2026

Pääministeri

Petteri Orpo

Sosiaaliturvaministeri Karoliina Partanen

Liite
Rinnakkaistekstit

1.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 107 §:n 2 momentti, 107 a §:n 4–6 momentti, 107 b §, 183 §:n 1 momentti, 184 §:n 1 momentti ja 198 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 107 §:n 2 momentti laissa 456/2020, 107 a §:n 4–6 momentti laissa 69/2016, 107 b §, 183 §:n 1 momentti ja 184 §:n 1 momentti laissa 456/2020 ja 198 §:n 2 kohta laissa 1468/2019, sekä

lisätään 198 §:ään siitä lailla 1089/2023 kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
107 §	107 §
Työskentelyä sekä yksityisten että julkisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla	*Työskentelyä sekä yksityisten että julkisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana *Suomen Pankin osalta julkisten alojen eläkelain 1 §:n*, ortodoksisesta kirkosta annetun lain, *Ahvenanmaan maakuntalain* tai sellaisen muun eläkesäädöksen perusteella, jota toimeenpantaessa ei noudateta 1 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos, Keva ja tässä momentissa tarkoitettua eläketurvaa toimeenpaneva eläkelaitos ratkaisevat kukin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.	Jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana ortodoksisesta kirkosta annetun lain tai sellaisen muun eläkesäädöksen perusteella, jota toimeenpantaessa ei noudateta 1 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos, Keva ja tässä momentissa tarkoitettua eläketurvaa toimeenpaneva eläkelaitos ratkaisevat kukin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
107 a §	107 a §
Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien ja julkisten alojen eläkelain mukaisilla aloilla	*Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien ja julkisten alojen eläkelain mukaisilla aloilla*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:	Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:
1) työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläkehakemuksen vireille tullessa järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai työntekijä on säilyttänyt oikeutensa julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain (82/2016) 1 §:n 5 momentissa tarkoitettujen lakien mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään; tai	1) työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläkehakemuksen vireille tullessa järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai työntekijä on säilyttänyt oikeutensa julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain (82/2016) 1 §:n 5 momentissa tarkoitettujen lakien mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään;
2) edunjättäjän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva oli eläketapahtumahetkellä järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai edunjättäjä oli säilyttänyt oikeutensa edellä 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään.	2) edunjättäjän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva oli eläketapahtumahetkellä järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai edunjättäjä oli säilyttänyt oikeutensa edellä 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään*; tai*
	3) työntekijällä on eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan.
Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:	Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:
1) Keva arvioi työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen julkisten alojen työ- ja virkasuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla;	1) Keva arvioi työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen julkisten alojen työ- ja virkasuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla;
2) työntekijä on säilyttänyt oikeutensa edellä 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun	2) työntekijä on säilyttänyt oikeutensa edellä 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
lisäeläkeosuuteen tai henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään; tai	lisäeläkeosuuteen tai henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään;
3) kysymys on osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty julkisten alojen eläkelain mukaan.	3) kysymys on osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty julkisten alojen eläkelain mukaan; tai
	4) työntekijällä on eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan, kuitenkin siten, että mikäli kyseessä on tämän lain mukainen kuntoutusetuus, lukuun ottamatta kuntoutuskorotusta, viimeinen eläkelaitos määräytyy 106–110 §:n mukaisesti.
Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on viimeinen eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työkyvyttömyys-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä on tai edunjättäjällä olisi ollut oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä eikä Keva ole 4 tai 5 momentin perusteella viimeinen eläkelaitos.	Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on viimeinen eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työkyvyttömyys-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä on tai edunjättäjällä olisi ollut oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä eikä Keva ole 4 tai 5 momentin perusteella viimeinen eläkelaitos. *Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on viimeinen eläkelaitos, jos työntekijällä, jolla on oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan, on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä tai työntekijä on eläketapahtumahetkellä merimieseläkelain mukaan vakuutetussa työsuhteessa, eikä Keva ole 4 tai 5 momentin perusteella viimeinen eläkelaitos*.
107 b §	107 b §
Työansioihin luettavat ansiot	*Työansioihin luettavat ansiot*
Määriteltäessä 106 §:n mukaista yksityisten alojen ratkaisevaa eläkelaitosta ja 107 a §:n mukaista viimeistä eläkelaitosta yksityisten alojen työeläkelakien mukaan vakuutettuihin työansioihin luetaan myös yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukainen	Määriteltäessä 106 §:n mukaista yksityisten alojen ratkaisevaa eläkelaitosta ja 107 a §:n mukaista viimeistä eläkelaitosta yksityisten alojen työeläkelakien mukaan vakuutettuihin työansioihin luetaan myös yrittäjän eläkelain

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
työtulo. *Suomen Pankin palveluksesta ansaittuja työansioita ei oteta huomioon julkisten alojen eläkelain piiriin kuuluvina työansioina 107 ja 107 a §:ää sovellettaessa.*	ja maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo.
183 §	183 §
Kustannusten selvittely	*Kustannusten selvittely*
Eläketurvakeskus selvittää kalenterivuosittain, miten työeläkelakien toimeenpanosta huolehtivien eläkelaitosten keskinäinen vastuu 174–176 ja 178–181 §:ssä tarkoitetuista kustannuksista ja 182 §:ssä tarkoitetusta Työllisyysrahaston työeläkekustannusosuudesta edellisen kalenterivuoden ajalta jakautuu ottaen huomioon myös, mitä yksityisten alojen eläkelaitokset ja Keva ovat viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksaneet toisen eläkelaitoksen vastuulla olevaa eläkettä tai muuta etuutta. Tällöin viimeisenä eläkelaitoksena toimineen Kevan osalta selvittelyssä otetaan huomioon, mitä julkisten alojen eläkelain mukaisen eläketurvan rahoituksesta säädetään Kevasta annetussa laissa, valtion eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa, evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:ssä. Lisäksi Kevan osalta selvittelyssä otetaan huomioon se osuus Kevan maksamista kustannuksista, jolla Suomen Pankki vastaa henkilöstönsä eläketurvan rahoituksesta.	Eläketurvakeskus selvittää kalenterivuosittain, miten työeläkelakien toimeenpanosta huolehtivien eläkelaitosten keskinäinen vastuu 174–176 ja 178–181 §:ssä tarkoitetuista kustannuksista ja 182 §:ssä tarkoitetusta Työllisyysrahaston työeläkekustannusosuudesta edellisen kalenterivuoden ajalta jakautuu ottaen huomioon myös, mitä yksityisten alojen eläkelaitokset ja Keva ovat viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksaneet toisen eläkelaitoksen vastuulla olevaa eläkettä tai muuta etuutta. Tällöin viimeisenä eläkelaitoksena toimineen Kevan osalta selvittelyssä otetaan huomioon, mitä julkisten alojen eläkelain mukaisen eläketurvan rahoituksesta säädetään Kevasta annetussa laissa, valtion eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa, evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa, Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:ssä ja *Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998) 58 §:ssä*. Lisäksi Kevan osalta selvittelyssä otetaan huomioon se osuus Kevan maksamista kustannuksista, *jolla Ahvenanmaan maakunta vastaa 3 §:n 2 momentin 4 kohdassa mainitun lain perusteella henkilöstönsä eläketurvan rahoituksesta.*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
184 §	184 §
Päätös kustannusten jakamisesta	*Päätös kustannusten jakamisesta*
Eläketurvakeskus antaa 183 §:n 1 momentissa tarkoitetuille eläkelaitoksille	Eläketurvakeskus antaa 183 §:n 1 momentissa tarkoitetuille eläkelaitoksille

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
päätöksen mainitussa pykälässä tarkoitettujen kustannusten jakamisesta, kuitenkin siten, että Kevalle annettavassa päätöksessä kyseiset kustannukset jaetaan Kevan, valtion, kirkon eläkerahaston, Suomen Pankin ja Kansaneläkelaitoksen kesken niille säädetyn rahoitusvastuun mukaisessa suhteessa. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 9 luvussa säädetään.	päätöksen mainitussa pykälässä tarkoitettujen kustannusten jakamisesta, kuitenkin siten, että Kevalle annettavassa päätöksessä kyseiset kustannukset jaetaan Kevan, valtion, kirkon eläkerahaston, Suomen Pankin, *Ahvenanmaan maakunnan* ja Kansaneläkelaitoksen kesken niille säädetyn rahoitusvastuun mukaisessa suhteessa. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 9 luvussa säädetään.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
198 §	198 §
Oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi	*Oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi*
Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:	Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta seuraavat käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten välttämättömät tiedot, jollei hakija itse niitä toimita:	2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta seuraavat käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten tarpeelliset tiedot, jollei hakija itse niitä toimita:
a) lausunnot *ja muut asiakirjat*, jotka on laadittu työeläke- tai kuntoutusasiaa varten;	a) lausunnot, jotka on laadittu työeläke- tai kuntoutusasiaa varten *tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta*;
b*) B*-lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, kuntoutustukea, osakuntoutustukea, työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä, työuraeläkettä, työssä jatkamismahdollisuuksia tai ammatillista kuntoutusta varten sekä työkykyä koskevat laajat *B*-	b) lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, kuntoutustukea, osakuntoutustukea, työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä, työuraeläkettä, työssä jatkamismahdollisuuksia tai ammatillista kuntoutusta varten sekä työkykyä koskevat laajat lääkärinlausunnot,

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta;	jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta.
c) muut kuin a ja b alakohdassa tarkoitetut tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä.	(kumotaan)
Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista eläketurvaa hoitavalta eläkelaitokselta työeläkeotetta ja työeläkeasioiden ennakkoneuvontaa varten välttämättömät tiedot työeläkelakien mukaisesta eläketurvasta. Eläkelaitoksella on oikeus saada vastaavat tiedot myös Eläketurvakeskukselta.	Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista eläketurvaa hoitavalta eläkelaitokselta työeläkeotetta ja työeläkeasioiden ennakkoneuvontaa varten välttämättömät tiedot työeläkelakien mukaisesta eläketurvasta. Eläkelaitoksella on oikeus saada vastaavat tiedot myös Eläketurvakeskukselta.
	Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada muut kuin 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jos ne ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten, jollei hakija itse niitä toimita.
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 4 §:n 1 momentin 1 kohdan d alakohta, sellaisena kuin se on laissa 1094/2023, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4 §	4 §
Eläketurvakeskuksen oikeus saada ja käyttää tietoja tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan	*Eläketurvakeskuksen oikeus saada ja käyttää tietoja tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan*
Eläketurvakeskuksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada 2 §:n 1 momentin 1–3 ja 8 kohdassa tarkoitettua tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaa varten tietoja seuraavasti:	Eläketurvakeskuksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada 2 §:n 1 momentin 1–3 ja 8 kohdassa tarkoitettua tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaa varten tietoja seuraavasti:
1) työeläkelaitoksilta:	1) työeläkelaitoksilta:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
d) välttämättömät työntekijän eläkelain 198 §:n 1 momentin 2 kohdan a–c alakohdassa tarkoitetut työeläkelaitokselle eläke- tai etuusasian käsittelyä varten toimitetut henkilöä koskevat tiedot;	d) työntekijän eläkelain 198 §:n 1 momentin 2 kohdan *a ja b* alakohdassa, *sekä 3 momentissa* tarkoitetut työeläkelaitokselle eläke- tai etuusasian käsittelyä varten toimitetut henkilöä koskevat tiedot;
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

työntekijän eläkelain voimaanpanolain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 7 §, sellaisena kuin se on laissa 1248/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
7 §	7 §
Mitä työntekijän eläkelain 37, 107, 107 a, 107 b ja 108–111 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen. *Jos edunjättäjä sai kuollessaan sellaista eläkettä, johon ei ole sovellettu edellä mainittuja työntekijän eläkelain säännöksiä, niitä ei sovelleta myöskään hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen*.	Mitä työntekijän eläkelain 37, 107, 107 a, 107 b ja 108–111 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1273/2006) 10 §, sellaisena kuin se on laissa 1251/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 §	10 §
Mitä työntekijän eläkelain 37, 107, 107 a, 107 b ja 108–111 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen. *Jos edunjättäjä sai kuollessaan sellaista eläkettä, johon ei ole sovellettu edellä mainittuja työntekijän eläkelain säännöksiä, niitä ei sovelleta myöskään hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen.*	Mitä työntekijän eläkelain 37 §:ssä ja 107–111 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virka-suhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 114 §:n 5 momentti sekä

muutetaan IV osan otsikko sekä 114 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale ja 2–4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 114 §:n 2 momentti laissa 665/2024 ja 4 momentti laissa 912/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
IV OSA	IV OSA
MAATALOUSYRITTÄJIEN ELÄKELAITOS	***MELA***
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
114 §	114 §
Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät	***Melan** tehtävät*
Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:	*Mela-niminen* eläkelaitos huolehtii:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Ensisijainen vastuu 1 momentin 1–8 ja 11 kohdassa mainittujen lakien soveltamisalaan kuuluvien asioiden neuvonnasta on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella.	Ensisijainen vastuu 1 momentin 1–8 ja 11 kohdassa mainittujen lakien soveltamisalaan kuuluvien asioiden neuvonnasta on *Melalla*.
Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen päätösvaltaa käyttävät valtuuskunta ja sen asettama hallitus.	*Melan* päätösvaltaa käyttävät valtuuskunta ja sen asettama hallitus.
Maatalousyrittäjien eläkelaitos on Finanssivalvonnan valvonnan alainen. Tässä laissa oleva viittaus Vakuutusvalvontavirastoon tarkoittaa viittausta Finanssivalvontaan.	*Mela* on Finanssivalvonnan valvonnan alainen. Tässä laissa oleva viittaus Vakuutusvalvontavirastoon tarkoittaa viittausta Finanssivalvontaan.
Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi käyttää nimestään lyhennettä Mela.	(kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Tässä tai muussa laissa sekä tämän tai muun lain nojalla annetussa asetuksessa oleva viittaus Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen tarkoittaa tämän lain tultua voimaan Melaa. Mitä edellä säädetään koskee myös tämän lain 11 §:ssä tarkoitettuja ryhmähenkivakuutuksen vakuutusehtoja ja 13 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen vakuutuksen vakuutusehtoja.

6.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1281/2006) 9 §, sellaisena kuin se on laissa 1254/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
9 §	9 §
Mitä työntekijän eläkelain 37, 107, 107 a, 107 b ja 108–111 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen taikka maatalousyrittäjätoimintaan tai yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen. *Jos edunjättäjä sai kuollessaan sellaista eläkettä, johon ei ole sovellettu mainittuja työntekijän eläkelain säännöksiä, niitä ei sovelleta myöskään hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen*.	Mitä työntekijän eläkelain 37, 107, 107 a, 107 b ja 108–111 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen taikka maatalousyrittäjätoimintaan tai yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain voimaanpanosta annetun (1291/2006) lain 3 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Mitä uuden lain 37 ja 108 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen. *Jos edunjättäjä sai kuollessaan sellaista eläkettä, johon ei ole sovellettu tämän pykälän ensimmäisessä virkkeessä mainittuja säännöksiä, niitä ei sovelleta myöskään hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen.*	Mitä uuden lain 37 ja 108 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

merimieseläkelain 1 ja 172 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 172 §:n 2 momentti sekä
lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 78/2016, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Lain tarkoitus	*Lain tarkoitus*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	Merimieseläkekassa voi käyttää nimestään lyhennettä MEK.
172 §	172 §
Valtuuskunnan koolle kutsuminen	*Valtuuskunnan koolle kutsuminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Kutsu kokoukseen on toimitettava *jokaiselle valtuuskunnan jäsenelle ja varajäsenelle hänen ilmoittamallaan osoitteella lähetettävällä kirjatulla kirjeellä, joka on annettava postin kuljetettavaksi varsinaisen kokouksen ollessa kysymyksessä vähintään kahta viikkoa ja ylimääräisen kokouksen ollessa kysymyksessä vähintään* viikkoa ennen kokousta.	Kutsu *valtuuskunnan* kokoukseen on toimitettava *sähköisesti tai postitse viimeistään kaksi* viikkoa ennen kokousta.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 117 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 453/2020,

muutetaan 117 §:n 2 momentti, 118 §:n 3 ja 4 momentti, 122 §:n 1 momentti, 151 §:n 1 momentin 2 kohta ja 167 §,

sellaisina kuin niistä ovat 117 §:n 2 momentti laissa 453/2020, 151 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1472/2019 ja 167 § laissa 453/2020, sekä

lisätään 151 §:ään siitä lailla 1093/2023 kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
117 §	117 §
Viimeisen eläkelaitoksen tehtävät	*Viimeisen eläkelaitoksen tehtävät*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana *Suomen Pankin osalta 1 §:n*, ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006), *Ahvenanmaan maakuntalain* tai sellaisen muun eläkesäädöksen perusteella, jota toimeenpantaessa ei noudateta 1 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, Keva ratkaisee tämän lain osalta eläkeasian erikseen.	Jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) tai sellaisen muun eläkesäädöksen perusteella, jota toimeenpantaessa ei noudateta 1 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, Keva ratkaisee tämän lain osalta eläkeasian erikseen.
Suomen Pankin palveluksesta ansaittuja työansioita ei oteta huomioon tämän lain piiriin kuuluvina työansioina tätä lukua sovellettaessa.	(kumotaan)
118 §	118 §
Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä julkisten ja yksityisten alojen työeläkelakien piirissä	*Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä julkisten ja yksityisten alojen työeläkelakien piirissä*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki

Työansioiden määrästä riippumatta Keva on viimeinen eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos:

1) työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläkehakemuksen vireille tullessa järjestetty vain tämän lain mukaan tai työntekijä on säilyttänyt oikeutensa aikaisemmin voimassa olleen kunnallisen eläkelain (549/2003), valtion eläkelain (1295/2006) tai evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (261/2008) mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain (82/2016) mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään;

2) edunjättäjän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva oli eläketapahtumahetkellä järjestetty vain tämän lain mukaan tai edunjättäjä oli säilyttänyt oikeutensa edellä 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään.

Työansioiden määrästä riippumatta Keva on viimeinen eläkelaitos työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty tämän lain mukaan, työntekijä on säilyttänyt oikeutensa edellä 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään tai kysymys on osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty tämän lain mukaan.

Ehdotus

Työansioiden määrästä riippumatta Keva on viimeinen eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos:

1) työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläkehakemuksen vireille tullessa järjestetty vain tämän lain mukaan tai työntekijä on säilyttänyt oikeutensa aikaisemmin voimassa olleen kunnallisen eläkelain (549/2003), valtion eläkelain (1295/2006) tai evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (261/2008) mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain (82/2016) mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään;

2) edunjättäjän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva oli eläketapahtumahetkellä järjestetty vain tämän lain mukaan tai edunjättäjä oli säilyttänyt oikeutensa edellä 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään*; tai*

3) työntekijällä on eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan.

Työansioiden määrästä riippumatta Keva on viimeinen eläkelaitos työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty tämän lain mukaan, työntekijä on säilyttänyt oikeutensa edellä 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään tai kysymys on osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty tämän lain mukaan. *Työansioiden määrästä riippumatta Keva on viimeinen eläkelaitos työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä tai virkamiehellä on eläketapahtumahetkellä oikeus Suomen*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	Pankin palveluksessa olevan eläketurvaan tai työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen eläketurvaan, kuitenkin siten, että mikäli kyseessä on tämän lain mukainen kuntoutusetuus, lukuun ottamatta kuntoutuskorotusta, viimeinen eläkelaitos määräytyy 117–120 §:n mukaisesti.
122 §	122 §
Viimeisen eläkelaitoksen kustannukset	*Viimeisen eläkelaitoksen kustannukset*
Jos Keva on viimeinen eläkelaitos ja jos se on viimeisenä eläkelaitoksena maksanut muiden työeläkelakien mukaista eläkettä taikka jos muu eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena tai Keva viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan muun kuin Kevan jäsenyhteisön tämän lain alaisen palveluksen perusteella maksanut eläkettä, Keva perii nämä eläkekustannukset korkoineen muulta eläkelaitokselta, valtiolta, Kirkon keskusrahastolta tai Kansaneläkelaitokselta taikka hyvittää ne muulle eläkelaitokselle, valtiolle, Kirkon keskusrahastolle tai Kansaneläkelaitokselle viimeistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana.	Jos Keva on viimeinen eläkelaitos ja jos se on viimeisenä eläkelaitoksena maksanut muiden työeläkelakien mukaista eläkettä taikka jos muu eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena tai Keva viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan muun kuin Kevan jäsenyhteisön tämän lain alaisen palveluksen perusteella maksanut eläkettä, Keva perii nämä eläkekustannukset korkoineen muulta eläkelaitokselta, valtiolta, Kirkon keskusrahastolta, Kansaneläkelaitokselta, Suomen Pankilta tai Ahvenanmaan maakunnalta taikka hyvittää ne muulle eläkelaitokselle, valtiolle, Kirkon keskusrahastolle, Kansaneläkelaitokselle, *Suomen Pankille tai Ahvenanmaan maakunnalle* viimeistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
151 §	151 §
Kevan oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi	*Kevan oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi*
Kevalla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus	Kevalla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:	salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta seuraavat käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten välttämättömät tiedot, jollei hakija itse niitä toimita:	2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta seuraavat käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten *tarpeelliset* tiedot, jollei hakija itse niitä toimita:
a) lausunnot *ja muut asiakirjat*, jotka on laadittu työeläke- tai kuntoutusasiaa varten;	a) lausunnot, jotka on laadittu työeläke- tai kuntoutusasiaa varten *tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta;*
b) *B*-lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, kuntoutustukea, osakuntoutustukea, työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä, työuraeläkettä, työssä jatkamismahdollisuuksia tai ammatillista kuntoutusta varten sekä työkykyä koskevat laajat *B*-lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta;	b) lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, kuntoutustukea, osakuntoutustukea, työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä, työuraeläkettä, työssä jatkamismahdollisuuksia tai ammatillista kuntoutusta varten sekä työkykyä koskevat laajat lääkärinlausunnot, jotka on laadittu tietopyyntöä edeltäneiltä kahdelta vuodelta.
c) muut kuin a ja b alakohdassa tarkoitetut tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä.	(kumotaan)
Kevalla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada muun eläkelain mukaista eläketurvaa hoitavalta eläkelaitokselta työntekijän eläkelain 75 §:ssä tarkoitettua työeläkeotetta vastaavien tietojen antamista ja työeläkeasioiden ennakkoneuvontaa varten välttämättömät tiedot työeläkelakien mukaisesta eläketurvasta. Kevalla on oikeus saada vastaavat tiedot myös Eläketurvakeskukselta.	Kevalla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada muun eläkelain mukaista eläketurvaa hoitavalta eläkelaitokselta työntekijän eläkelain 75 §:ssä tarkoitettua työeläkeotetta vastaavien tietojen antamista ja työeläkeasioiden ennakkoneuvontaa varten välttämättömät tiedot työeläkelakien mukaisesta eläketurvasta. Kevalla on oikeus saada vastaavat tiedot myös Eläketurvakeskukselta.
	Kevalla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä saada muut kuin 1 momentin 2 kohdan a ja b

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	alakohdassa tarkoitetut tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jos ne ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten, jollei hakija niitä itse toimita.
167 §	167 §
Tulevan ajan kustannusten jakaantuminen	*Tulevan ajan kustannusten jakaantuminen*
Edellä 83 ja 84 §:n mukaiset tulevan ajan kustannukset jakautuvat Kevan jäsenyhteisöjen, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon, Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Pankin kesken siten, että kukin taho vastaa siitä osasta kustannuksia kuin työntekijän sen palveluksesta saama ansio on tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä.	Edellä 83 ja 84 §:n mukaiset tulevan ajan kustannukset jakautuvat Kevan jäsenyhteisöjen, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon, Kansaneläkelaitoksen, Suomen Pankin *ja Ahvenanmaan maakunnan* kesken siten, että kukin taho vastaa siitä osasta kustannuksia kuin työntekijän sen palveluksesta saama ansio on tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä.
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 10 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 §	10 §
Toimeenpano	*Toimeenpano*
Lain toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtii maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos, jonka tehtävät hoitaa maatalousyrittäjän eläkelaissa tarkoitettu Maatalousyrittäjien eläkelaitos.	Lain toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtii maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos, jonka tehtävät hoitaa maatalousyrittäjän eläkelaissa tarkoitettu *Mela*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tässä laissa sekä tämän lain nojalla annetussa asetuksessa oleva viittaus Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen tarkoittaa tämän lain tultua voimaan Melaa. Mitä edellä säädetään, koskee myös tämän lain 116 §:ssä ja 124 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen vakuutusehtoja.